

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
Μεταμόρφωση
Αριθμός Άδειας
154

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Αριθμός Φύλλου 43 – Τρίμηνη Έκδοση της Ένωσης Αποφοίτων της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου

ISSN 1790-9864 Μάρτιος – Απρίλιος – Μάιος 2018

Τ.Θ. 52057 – Μεταμόρφωση Αττικής, Τ.Κ. 14401

‘Η λειτουργική σιγή τοῦ Μ. Σαββάτου καὶ ἡ προέκτασή της σὲ ὅλο τὸν ἐνθαδικό μας χρόνο

Τον π. Ιωάννον Σκιαδαρέση, Καθηγητού τον ΑΠΘ

‘Υπάρχουν κείμενα, παλαιὰ καὶ σύγχρονα, βιβλικά-πατερικά καὶ μὴ, ποὺ μιλοῦν γιὰ τὴ σιγή, ἡ ὁποία συνοδεύει τὴ φανέρωση-ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο· ἀπὸ τὴν ἄλλη, τὰ κείμενα αὐτὰ παρουσιάζουν τὴν κτίση ὅλη ἐν σιγῇ νὰ δέχεται αὐτὴ τὴ φανέρωση-ἀποκάλυψη. Υπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα ποὺ ὑποδεικνύουν, σὲ κάποιες περιπτώσεις, καθαρὰ τὴ σιγὴ ὡς τρόπο καὶ στάση ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀπάντηση στὴν ἐν σιγῇ ἀποκάλυψη-φανέρωση τοῦ Θεοῦ. Τὸ φαινόμενο αὐτό, ποὺ ἀπὸ μόνο του συνιστᾶ μιὰ φοβερὴ κοσμικὴ «ἀντινομία», θὰ δοῦμε στὴ συνέχεια.

α. Η σιγὴ στὴ φανέρωση τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο

Σταχυολογοῦμε κατ’ ἀρχὰς κάποια ἀπὸ τὰ κείμενα ποὺ ἀνήκουν στὴν πρώτη κατηγορία, Μιλοῦν δηλαδὴ γιὰ τὴν ἐν σιγῇ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀνταπόκριση τῆς κτίσης σ’ αὐτὴ τὴ σιγή:

i. Ἐναὶ ἐμπνευσμένο κείμενο, κι ἃς μὴν προέρχεται ἀπὸ τὴ Βίβλο ἀλλὰ ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ τὸ πνεῦμα τῶν τραγικῶν, τὶς Βάκχες τοῦ Εύριπίδη (στ. 1084), μιλάει γιὰ τὴ σιγὴ ποὺ ἐπέβαλε ὁ θεὸς Διόνυσος στὸν Κιθαιρώνα. Ή σιγὴ αὐτὴ ἐπεβλήθη λίγο πρὶν οἱ Μαινάδες διαμελίσουν τὸν Πενθέα, τὸν βασιλιά τῶν Θηβῶν, ποὺ ἀρνιόταν τὴ λατρεία τοῦ Διονύσου στὴ Θήβα, πιστεύοντας ὅτι εἶναι λιοντάρι. Νεκρικὴ σιγὴ ἔπεσε στὸ δάσος καὶ στὸν αἰθέρα. Πουθενὰ δὲν ἄκουγες φωνὴ ἀπὸ τα ἀγρίμια τοῦ δάσους. Ή σιγὴ αὐτή, ὡς στοιχεῖο λύπης καὶ πένθους, ἐκφράζει τὴν ἀγωνία τῆς κτίσης ἐνώπιον τοῦ ἐπικείμενου γεγονότος τοῦ διαμελισμοῦ τοῦ Πενθέα.

ii. Δυό ἄλλα κείμενα, τὸ ἔνα ἀπὸ τὸν Συριακὸ Βαρούνχ (3, 7) καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὸν Δ” Εσδρα (6, 39), βιβλία ποὺ

άσχολούνται με τὰ παλαιοδιαθηκικὰ ἔσχατα, κάνουν λόγο γιὰ τὴν ἐσχατολογικὴ σιγὴ. Ἡ ἐν λόγῳ ἐσχατολογικὴ σιγὴ ἀποτελεῖ ἀναγωγὴ καὶ ἐπανάληψη τῆς πρὸ τοῦ ἀπὸ τὴν δημιουργία τοῦ κόσμου σιγὴς καὶ ἀκινησίας. Ἀρχὴ καὶ τέλος, λοιπόν, τοῦ κόσμου συνάπτονται, στὸν ἀρχαῖο Ἰουδαϊσμό, μὲ τὴν ἴδια σιγὴ καὶ ἀκινησία.

iii. Ἄν θέλαμε νὰ βροῦμε ἀντίστοιχα κείμενα στὴν παλαιοδιαθηκικὴ γραμματεία, θὰ ἔπειπε νὰ σταματήσουμε στὸ γνωστὸ περιστατικὸ μὲ τὸν Προφήτη Ἡλία. Τὸ νόημα τοῦ περιστατικοῦ αὐτοῦ εἶναι ὅτι ὁ Θεὸς δὲν εἰσβάλλει βίαια στὴ γῆ μας «σὰν δυνατὸς ἄνεμος. Οὕτε ὡς σεισμός. Οὕτε ὡς φωτιά· ἀλλὰ στὴ μορφὴ λεπτῆς αὔρας» (3 Βασ. 19, 11.12).

Θὰ μπορούσαμε νὰ ύποδεικνύμενε καὶ ἄλλα παλαιοδιαθηκικὰ κείμενα, ποὺ μιλοῦν γιὰ τὴ σιγὴ ὡς τὸν τρόπον ἀποκάλυψης καὶ φανέρωσης στὸν κόσμο, ποὺ ἀρμόζει κυρίως στὸν Θεό. Θὰ μπορούσαμε λ.χ. νὰ μνημονεύσουμε τὴ σιγὴ, ἡ ὁποία προηγεῖται στὶς γνωστὲς θεοφάνειες, γιὰ τὶς ὁποῖες γίνεται λόγος στὴ Σοφ. Σολ. 18, 14, στὸν Ζαχ. 2, 17, στὸν Ἀβ. 2, 17, στὸν Ψαλμ. 75, 9-10 κ.ἄ. Ὑπογραμμίζουμε μόνο στὰ παραπάνω κείμενα τὴν «ἀντινομία» μεταξὺ τῆς φανέρωσης τοῦ Θεοῦ, ποὺ συνεπάγεται ἡ θεοφάνεια, καὶ τῆς κρυφιότητας, ποὺ προϋποθέτει ἡ σιγὴ.

iv. Ἀπὸ τὸν χῶρο τῆς Κ. Διαθήκης, καὶ μάλιστα τῆς Ἀποκάλυψης, ἀξίζει νὰ μνημονεύσουμε τὴν πληροφορία ποὺ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης παρέχει πρὶν ἀρχίσει ὁ κύκλος τῶν ἐπτὰ σαλπίγγων. Ἐκεῖ συμβαίνει στὸν ουρανὸ, ποὺ βρίσκεται ὁ Ἀποκαλυπτικὸς, μυστηριώδης «σιγὴ ὡς ἡμιώριον» (Ἀποκ. 8, 1), καὶ μὲ τὸ πέρας τῆς ὁ συγγραφέας τῆς Ἀποκάλυψης προχωράει ἀκόμη ἔνα βῆμα τὸ ἐσχατολογικὸ δράμα: Περιγράφει τὸν κύκλο τῶν ἐπτὰ σαλπίγγων, ποὺ ἐγγίζει στὰ ἔσχατα, δηλαδὴ στὴν ὄλοσχερὴ ἐξάλειψη τοῦ κακοῦ, τὴ φανέρωση τῆς ἔνδοξης πόλης τῶν ἐσχάτων καὶ τὴν πλήρη καὶ μόνιμη θεανθρώπινη κοινωνία, ποὺ αὐτὴ σημαίνει (κεφ. 20, 21, 22).

v. Νὰ μιλήσουμε γιὰ ἀκόμη μιὰ χαρακτηριστικὴ περίπτωση συμπαντικῆς σιγῆς καὶ ἀκινησίας, ἀπὸ τὸν χῶρο τῶν Ἀποκρύφων: Στὸ 18 κεφ. τοῦ Πρωτευαγγελίου – πολὺ σημαντικοῦ καὶ ἀρχαίου ἀποκρύφου – τὴν ὥρα ποὺ γεννιόταν ὁ Χριστὸς παρουσιάζεται καὶ πάλι κάτι τὸ καταπληκτικό: Ὁ Ιωσήφ, ἀφοῦ μὲ τὴν ἐτοιμόγεννη Θεοτόκο καὶ τὰ παιδιά του ἔφτασε στὴ Βηθλεέμ, ἄφησε γιὰ λίγο τὴ Θεοτόκο στὸ σπήλαιο νὰ τῆς κάνουν συντροφιὰ τὰ παιδιά του. Ἐκεῖνος βγῆκε σὲ ἀναζήτηση μαμῆς, στὴ γύρω περιοχή. Κάποια στιγμὴ, πάνω στὴν ἀναζήτηση, ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου αὐτοῦ παρουσιάζει τὴν ἀναστολὴ τῆς λειτουργίας τοῦ χρόνου καὶ τὸ σταμάτημα τῆς κίνησης τῆς κτίσης, λίγο πρὶν γεννηθεῖ ὁ Χριστός, μὲ μιὰ σκηνή. Τὸ σύμπαν ἔκθαμβο σταμάτησε τὴ ροή καὶ τὴν κίνησή του. Οἱ φωνὲς ἐσίγησαν, οἱ κινήσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων διακόπηκαν, τὰ πουλιά ἀκινητοποιήθηκαν στὸν ἀέρα, τὰ μέλη κάθε ζωντανοῦ σώματος ἔμειναν μετέωρα, στὸ σημεῖο ποὺ βρισκόταν τὴν ὥρα ἐκείνη.

Ἐπειδὴ ἡ περίπτωση τῆς παρούσης σιγῆς εἶναι χαρακτηριστικὴ, νὰ δοῦμε πῶς ἀκριβῶς παρουσιάζεται ἡ σκηνὴ ἀυτὴ τῆς συμπαντικῆς ἀκινησίας στὸ Πρωτευαγγέλιο:

«Ἐκεῖ (στὴ Βηθλεέμ) βρῆκε (ὁ Ιωσήφ) ἔνα σπήλαιο, τὴν ἔβαλε μέσα (τὴ Μαρία) καὶ ἀφῆσε τοὺς γιούς του νὰ τὴ φροντίζουν. Κατόπιν βγῆκε νὰ ἀναζητήσει μαμῆ στὰ μέρη τῆς Βηθλεέμ. Ἐγὼ, ὁ Ιωσήφ, περπατοῦσα – λέει τὸ κείμενο σὲ πρῶτο πρόσωπο – καὶ ὅμως δὲν προχωροῦσα, ἔστρεψα τὸ βλέμμα μου καὶ εἶδα τὸν ἀέρα πλημμυρισμένο μὲ φῶς, σήκωσα τὰ μάτια μου στὸν οὐρανὸ καὶ τὸν εἶδα σταματημένο καὶ τὰ οὐράνια πουλιά ἀκίνητα. Καὶ κοίταξα πρὸς τὴ γῆ καὶ εἶδα χάμω μιὰ σκάφη καὶ ἐργάτες ἀνασηκωμένους μὲ τὰ χέρια μέσα στὴ σκάφη. Ὅσοι ἔτρωγαν δὲν ἔτρωγαν καὶ ὅσοι σήκωναν τὸ κεφάλι δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ κατεβάσουν. Ὅσοι πάλι ἀνοιγαν τὸ στόμα τους δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ κλείσουν, ἀλλὰ ὀλωνῶν τὰ πρόσωπα ἤταν στραμμένα πρὸς τὸν οὐρανό. Εἶδα καὶ πρόβατα νὰ περνοῦν καὶ τὰ πρόβατα στάθηκαν ἀκίνητα καὶ, ὅταν σήκωσε τὸ χέρι του ὁ βοσκὸς γιὰ νὰ τὰ χτυπήσει, ἔμεινε ψηλά. Καὶ ἔριξα τὰ μάτια μου στὸν χείμαρρο καὶ διέκρινα τὰ στόματα τῶν μικρῶν προβάτων ἀνοιχτά, χωρὶς νὰ πίνουν. Καὶ ξαφνικὰ ὅλα ἔξακολούθησαν τὴν πορεία τους».

Ἡ παράξενη σιγὴ, λοιπόν, τοῦ Πρωτευαγγελίου συν-

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ:

Τατοῖο 121, Μεταμόρφωση Αττικῆς,

T.K. 14452

Fax: 210 28 19 550

e-mail: mkal8645@gmail.com

www.eesk.gr

TAX. ΘΥΡ.: 52057, T.K. 14410

Συνδρομές – Δωρεές: ETE 151/296112-14

ETE IBAN: GR 0701 1015 10000015129611214

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

Ένωση Αποφοίτων Εκκλ. Σχ. Κορίνθου

ΕΚΔΟΤΗΣ – ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Μιχάλης Καλλαράς, τηλ.: 6944 24 30 41

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:

Ελένη Σταυροπούλου – Εκδόσεις ΨΥΧΟΠΟΙΟΣ Α.Ε.

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.

Αριθμός φύλλου 43

Μάρτιος – Απρίλιος – Μάιος 2018

δέεται μὲ τὴν ἔνσαρκη παρουσία τοῦ Θεοῦ Λόγου στὸν κόσμο. «Τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου», ποὺ λέει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὴν ἐπιστολή του στοὺς Γαλάτες (4, 4). Εἶναι τὸ μυστήριο ποὺ ἀποκαλύφθηκε ἐν Χριστῷ, «χρόνοις αἰώνιοις σεσιγμένον» (Ρωμ. 16, 25).

vi. Θὰ τελειώσουμε τὴν ἐπιλεκτικὴν παράθεσην κειμένων ποὺ μιλοῦν γιὰ τὴ σιγὴ τοῦ Θεοῦ στὴ διαδικασία ὑπαρξῆς τοῦ Λόγου καὶ στὴ συνέχεια φανέρωσής Του στὸν κόσμο, εἴτε στὸ παρελθόν εἴτε στὰ ἔσχατα, μὲ ἓνα κείμενο τοῦ Ἅγιου Ἰγνατίου. Ο Ἅγιος Ἰγνάτιος στὴν ἐπιστολὴν στοὺς Μαγνησίεis (Μαγν. 8, 2) γράφει σὲ σχέση μὲ τὴ σιγὴ, γιὰ τὴν ὅποια μιλᾶμε, ὅτι ὁ ἔνας Θεὸς ἀποκάλυψε τὸν ἔαυτό του διὰ τὸν Υἱὸν του, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, «ὅς ἐστιν αὐτοῦ λόγος ἀπὸ σιγῆς προελθών».

Ἄξιοπρόσεκτη στὸ κείμενο τοῦ Ἰγνατίου εἶναι καὶ ἡ φράση «ἀπὸ σιγῆς προελθών», ἡ ὅποια μᾶλλον ἀναφέρεται στὸν ἄδηλο, κατὰ τὰ ἀνθρώπινα, τρόπο ὑπαρξῆς τοῦ Λόγου καὶ περαιτέρω στο χάσμα ποὺ χωρίζει τὴν ἀκτιστή πραγματικότητα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πεπερασμένη, ἀλλιώτικη πραγματικότητα τοῦ κόσμου. Μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν ἀπόσταση, ἡ ἐπιβαλλόμενη στάση εἶναι ἡ σιγὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐν γένει τῶν κτιστῶν. Ἡ γέννηση, ἡ ὅποια πάλι «ἐν ἡσυχίᾳ Θεοῦ ἐπράχθη» (Ἐφ. 19, 1) κατὰ τὸν ἴδιο πατέρα, τελεσιουργήθηκε μέσα στὴν ἴδια σιγή, παρ' ὅλη τὴ γεφύρωση Θεοῦ καὶ κτίσης ποὺ ἔφερε.

Ὀραῖες αναφορὲς στὴν «ἐν ἀδύτοις πολυύμνητον τῆς θεότητος» σιγὴ κάνει ὁ Ἅγιος Μάξιμος στὴ Μυσταγωγία του, καὶ ἄλλοι πατέρες, ἀλλὰ δὲν μποροῦμε νὰ ἐπεκταθοῦμε. Ἄλλη φορὰ θὰ πούμε περισσότερα.

β. Η σιγὴ τοῦ ἀνθρώπου ως ἀπάντηση στὴν ἐν σιγῇ φανέρωση τοῦ Θεοῦ

Παραθέσαμε λίγα κείμενα, μάλιστα ἔνα κι ἀπὸ τὸν χῶρο τὸν ἔθνικό, ποὺ παρουσίασαν τὸν Θεό νὰ δρᾶ ἐν σιγῇ, σὲ πολλὲς φανερώσεις του στὸν κόσμο. Σχετίζουν, μὲ ἄλλα ἀπλὰ λόγια, τὰ κείμενα αὐτὰ τὸν Θεὸν μὲ τὴ σιγὴ πολὺ στενά. (Ἄλλα κείμενα μιλοῦν γιὰ ἀλαλαγμό καὶ ἄλλα φαινόμενα, θορυβώδη, θὰ λέγαμε. Ὁμως ἐδῶ νὰ δοῦμε λίγο αὐτὸ τὸ φαινόμενο τῆς σιγῆς.)

Σὲ μετοχὴ σ' αὐτὴ τὴ θεϊκὴ σιγὴ καλοῦνται συχνὰ οἱ πιστοὶ κατ' ἀρχὰς στὰ λειτουργικὰ κείμενα. Ἐναὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ λειτουργικὰ κείμενα τῆς Ἑκκλησίας μας τὸ ἀκοῦμε τὶς ἡμέρες αὐτές. Εἶναι τὸ χερούβικὸ τῆς πρωΐης θείας λειτουργίας του Μ. Σαββάτου, λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ ἐκρηκτικὸ γεγονὸς τῆς Ἀνάστασης. Τὸ κείμενο αὐτὸ δυστυχῶς παραμένει, ἐν πολλοῖς, ἀγνωστο στοὺς πιστούς. Οἱ πιστοὶ στεροῦνται, γιὰ χάρη τοῦ μεγαλοσαββατιάτικου θορύβου καὶ τῆς πολυπραγμοσύνης τῆς ἐτοιμασίας του Πάσχα (!), αὐτὸ τὸ ἀνεπανάληπτο κείμενο καὶ τὸ ρίγος ποὺ αὐτὸ δημιουργεῖ. Ἐμεῖς ὅμως ἀς τὸ δοῦμε σὲ συντομία.

Στην πρωΐη, λοιπόν, λειτουργία του Μ. Σαββάτου, μέσα σὲ κλίμα σιγῆς καὶ προσδοκίας, μέσα στὶς δάφνες καὶ στὶς μυρτίες καὶ μέσα στὴν εὐωδία τους, ἡ Ἑκκλησία μας

ψάλλει, ἀντὶ χερουβικοῦ, σὲ ἥχο πλάγιο τοῦ πρώτου, τὸν ἔξης ὑπέροχο ὅμον:

«Σιγησάτω πᾶσα σάρξ βροτεία, καὶ στήτω μετὰ φόβου καὶ τρόμου. Καὶ μηδὲν γῆγεν ἐν ἑαυτῇ λογιζέσθω. Ὁ γὰρ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων προσέρχεται σφαγιασθῆναι καὶ δοθῆναι εἰς βρῶσιν τοῖς πιστοῖς.

»Προηγοῦνται δὲ τούτου οἱ χοροὶ τῶν ἀγγέλων μετὰ πάσης ἀρχῆς καὶ ἔξουσίας, τὰ πολυόμματα Χερουβείμ καὶ τὰ ἔξαπτέρυγα Σεραφείμ, τὰς ὄψεις καλύπτοντα καὶ βοῶντα τὸν ὅμονον. Ἄλληλούια, ἀλληλούια, ἀλληλούια.»

Ο ἀρχαῖος αὐτὸς ὅμονος παραγγέλλει, ὅπως εἴπαμε, στὸν κάθε ἄνθρωπο τὴ λειτουργικὴ σιγὴ, τὸν καλεῖ στὴ σιωπὴλή προσμονή τοῦ Βασιλέα καὶ τοῦ Κυρίου Ιησοῦ Χριστοῦ. Λέει ὁ ὅμονος μας αὐτός, σὲ ἀπλούστερη γλώσσα:

«Ἄς σιγήσει κάθε θνητὸς ἄνθρωπος. Κι ἀς σταθεῖ μὲ φόβο καὶ δέος. Σὲ τίποτε ἀπὸ τὰ γῆινα νὰ μὴ στρέφει τὸν λογισμό του, γιατὶ ὁ Βασιλιὰς τῶν βασιλιάδων κι ὁ Κύριος αὐτῶν ποὺ κυριαρχοῦν προσέρχεται νὰ σφαχτεῖ. Καὶ νὰ προσφερθεῖ στοὺς πιστοὺς γιὰ τροφὴ.

»Προπορεύονται δὲ αὐτοῦ οἱ ἀγγελικοὶ χοροὶ μὲ ὅλες τὶς πνευματικὲς ἀρχές καὶ ἔξουσίες, δηλαδὴ τὰ Χερουβείμ μὲ τοὺς πολλοὺς ὄφθαλμοὺς καὶ τὰ Σεραφείμ μὲ τὶς ἔξι φτερούγες. Αὐτὰ καλύπτονταν τὰ πρόσωπά τους καὶ ψάλλουν δυνατὰ τὸν ὅμονον. Ἄλληλούια, ἀλληλούια, ἀλληλούια.»

Ο μεγαλοσαββατιάτικος αὐτὸς ὅμονος εἰσηγεῖται, λοιπὸν, στὸν ἄνθρωπο, ἐντὸς τοῦ λειτουργικοῦ χρόνου, προκειμένου νὰ συναντηθεῖ μὲ τὸν Κύριο, ποὺ ὅσον οὕπω σφαγιάζεται ἀλλὰ καὶ ἀνίσταται, νὰ σταματήσει γιὰ λίγο κάθε ἀτακτη βοή, κάθε λόγο, κάθε κίνηση, κάθε λογισμό, κάθε πράξη, ποὺ ξεστρατεῖ. Ο Ἅγιος Λουκᾶς, Ἀρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως καὶ Κριμαίας, στὸ μεταφρασμένο ἔργο του Όλόγος ὁ τοῦ σταυροῦ γράφει ἐν προκειμένω: «Ἄς παύσουν, ἔστω αὐτὴ τὴ φοβερὴ ὥρα, οἱ μάταιες, οἱ ἀνωφελεῖς, οἱ ὑπερήφανες καὶ κενόδοξες σκέψεις. Ἄς κατεβάσουμε τὰ χέρια μας, ποὺ πάντα εἶναι ἔτοιμα νὰ ἀρπάξουν τὸ μερίδιο τοῦ ἀδελφοῦ. Ἄς σιωπήσει, ἔστω γιὰ σύντομο χρονικὸ διάστημα, ή γλώσσα μας, ή ὄρμητική, ή κακιά, ποὺ διαβάλλει καὶ ψεύδεται. Ἄς ἀρχίσουν νὰ τρέμουν τὰ γόνατα καὶ ἀς σταματήσουν τὰ πόδια μας ποὺ πάντα εἶναι ἔτοιμα νὰ περπατήσουν στὸν δρόμο τοῦ ψεύδους, νὰ περπατήσουν πρὸς τὰ ἔκει, ὅπου μᾶς καλεῖ ἡ σάρκα μας, μᾶς καλεῖ ὁ ἴδιος ὁ διάβολος» (τ. Β. 2016, σ. 69). Καὶ θὰ πρόσθετε κανεὶς: μέσα σ' αὐτὴ τὴ νηνεμίᾳ ἀς σωπάσει ὁ ἄνθρωπος ὀλόκληρος. Νὰ σιγήσει ὁ ἔσω ἄνθρωπος. Καὶ ἔχοντας ἀποβάλει τὸ φορτίον τοῦ ἔγω, νὰ βρεῖ τὸν Θεό του, τὸν προσφερόμενο καὶ ἐρχόμενο Κύριο, τὸν ἔαυτό του, τοὺς συν-ἀδελφούς του, τὴν κτίση ὀλόκληρη. Νὰ βρίσκεται σὲ σιγὴ, τούτεστιν σὲ ἐτοιμότητα, γιὰ νὰ ἀκούσει τὸν ἀναστάσιμο χαιρετισμό, ποὺ θὰ ἥχησει τὴν ἡμέρα τοῦ Σαββατοκύριου, ὅσον οὕπω, καὶ θὰ πληρώσει τὰ σύμπαντα.

Καὶ κάτι σὰν παρένθεση: Η λειτουργικὴ στιγμὴ ποὺ χρειάζεται νὰ σιγήσει ὁ ἄνθρωπος ἐσωτερικὰ καὶ εὐλαβικὰ

εῖναι, κατὰ τὸ κείμενό μας, ἡ ὥρα τοῦ χερουβικοῦ. Ὄταν τὰ δῶρα τοῦ ἀνθρώπου προσάγονται ἀπὸ τὴν πρό-θεση στὴν Ἁγία Τράπεζα νὰ μεταβληθοῦν, μὲ τὴν ἐπίκληση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, σὲ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου. Ὁμως τὴν ὑπόλοιπη ὥρα τῆς λειτουργίας μπορεῖ ὁ ἀνθρωπος νὰ ἔγκατα-λείψει τὴ σιγή; Ὁχι βέβαια. Ὑπάρχουν ὅμως ὥρες, ποὺ ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου γιὰ σιγὴ καὶ περισυλλογὴ στὴ λειτουργία αὐξάνει. Ὁ εὐλαβὴς π. Γερβάσιος Παρασκευόπουλος, γιὰ νὰ περιοριστοῦμε σὲ ἔναν μονάχα μακαριστὸ λειτουργό, στὸ βιβλίο του Ἐρμηνευτικὴ ἐπιστασία ἐπὶ τῆς θείας λειτουργίας (σ. 204 κ.ἄ.) ὑποδεικνύει πέντε σημεῖα τῆς θείας λειτουργίας ὅπου ἐπιβάλλεται λίγης στιγμῆς σιγὴ, δηλαδὴ σιγὴ λίγων δευτερολέπτων, ὅπου δὲ θὰ δεσπόζουν «ἀσματα φθεγγόμενα» διὰ τοῦ ἔκφωνου λόγου: α) πρὶν ἀπὸ τὴν ἐκφωνήση «Ἐύλογημένη ἡ βασιλεία» β) πρὶν ἀπὸ τὴν εὐχὴν τῆς ἀγίας ἀναφορᾶς γ) πρὶν ἀπὸ τὴ στιγμὴν τοῦ καθαγιασμοῦ δ) κατὰ τὴ μνημόνευση τῶν ζώντων καὶ κεκοιμημένων στὴν ἀναφορά καὶ ε) μετὰ τὴν ἀπόλυση. Μὲ τὴ σιγὴ αὐτὴ οἱ μετέχοντες καὶ μετασχόντες στὴ θεία εὐχαριστία, κατὰ τὸ βιβλικό, γίνονται αὐτοὶ οἱ ὄποιοι «θαυμάσαντες ἐσίγησαν» (Λκ. 7, 26). Αὐτοὶ ποὺ μεταβαίνουν ἀπὸ τὴν ἔκπληξη στὴν «ἀνεκλάλητη προσευχὴ», ἀπὸ τὸ θαῦμα στὴ σιγὴ.

Νὰ γυρίσουμε ὅμως στὸν ὕμνο μας. Καὶ νὰ ποῦμε ὅτι ὅλη ἡ Μεγάλη Ἐβδομάδα εἶναι μέρες ποὺ καλούμαστε σὲ μιὰ ἐν σιγῇ συνάντηση καὶ συμπόρευση μὲ τὸν Χριστό. Τὰ Εὐαγγέλια ἀλλωστε στὸ ἑκούσιο πάθος Του συγκεντρώνουν ὅλο τὸ ἐνδιαφέρον τους. Αὐτὸς θέλουν νὰ φωτίσουν περισσότερο. Καὶ σ' αὐτὸς καλοῦν τοὺς πιστοὺς. Ἄς θυμηθοῦμε λ.χ. τὴν ἐν σιγῇ βίωση ἀπὸ τοὺς τρεῖς μαθητὲς τῆς Μεταμόρφωσης τοῦ Κυρίου, ποὺ τόσο σχετίζεται μὲ τὸ πάθος. Ο Λουκᾶς σημειώνει μὲ νόημα «καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὃν ἔώρακαν» (Λκ. 9, 36) Σὲ μιὰ νέκρωση μᾶς καλοῦν «δι' αὐτόν». Νὰ ἀφουγκραστοῦμε τὴ σιωπὴ τοῦ Χριστοῦ στὴ σύλληψή του, τὴ σιωπὴ του ἐνώπιον τοῦ Πιλάτου, τὴ σιωπὴ του καθ' ὅλη τὴν πορεία του πρὸς τὸν Γολγοθά. Τὸν σαββατισμό του στὸν ἐνταφιασμὸ του στὸν κῆπο, γιὰ τὸν ὄποιο μιλάει τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ιωάννη. Τὸν κῆπο ποὺ ξανάνοιξε τὸν κεκλεισμένο κῆπο τῆς Ἐδέμου. Καὶ μᾶς ξανάδωσε ζωὴ «καὶ περισσόν» (Ιω. 10, 10).

“Ομως ἡ σιγὴ, ὡς περιστολὴ τοῦ περισσοῦ λόγου καὶ τῆς περισσῆς πολυπραγμοσύνης, πρέπει περαιτέρω νὰ ἐπεκταθεῖ ὡς στάση καὶ ὡς τρόπος γενικότερα στὴ ζωὴ μας, ὡς ἀντίποδας τῆς συνεχοῦς ἐξωστρέφειάς μας. Νὰ ζητᾶμε ὥρες σιγῆς καὶ στιγμὲς σιωπῆς. Νὰ γίνονται λίγο ἡσυχαστές, ποὺ σιγοῦν καὶ ἡσυχάζουν, ὅμως ποὺ δροῦν τὴ θυσιαστικὴ ἀγάπη ἀκατάπαυστα. Με τὴ σιγὴ κλαδεύεις τὸ δένδρο τῶν ἐπιθυμιῶν σου καὶ ἀναπτύσσεις τὸ δένδρο τοῦ πνεύματος. «Σχολάσατε καὶ γνῶτε» (Ψαλμ. 45, 11) εἶναι ἡ ἀνοιχτὴ προτροπὴ ποὺ μᾶς ἀπευθύνεται. Αὐτή ἡ σχόλη μᾶς κρατάει μακριά ἀπὸ τὸν τάραχο καὶ τὴν πολυπράγμονη πραγματικότητα ποὺ μᾶς περιβάλλει. Ἐν σιγῇ νὰ περιμένουμε τὰ πρέποντα, ἀπὸ τὸν συν-ἀδελφό. Ἐν

σιγῇ νὰ ἀναφερόμαστε στὸν Θεό, μιμούμενοι τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὸ ὄποιο «στεναγμοῖς ἀλαλήτοις» (Ρωμ. 8, 26) προσεύχεται ὑπὲρ ἡμῶν. Μιὰ τέτοια προσευχὴ μᾶς ὑποδεικνύει ἔναν κρύψιο καὶ σιωπὴλό τρόπο συνομιλίας μὲ τὸν Τριαδικό Θεό, λ.χ. σὰν τοῦ Μωυσῆ τὸν τρόπο, ὁ ὄποιος ἐνῷ κάποια στιγμὴ δὲν ἐφθέγγετο τίποτε, ἡ μυστικὰ προσευχόμενη καρδιά του τὰ ἔλεγε ὅλα στὸν Θεό. Γ' αὐτὸς καὶ ἀκούσε, περιέργως γιὰ τὰ κοσμικά, ἀπὸ τὸν Θεό τὸ «τὶ βοᾶς πρός με;» (Ἐξ. 14, 15), τὴ στιγμὴ ποὺ δὲν εἶχε λαλήσει τίποτα. Αὐτὴ εἶναι ἡ «πολύφθογγος σιγὴ» (μυσταγωγία) γιὰ τὴν ὄποια μιλάει ὁ Ἅγιος Μάξιμος.

Εἶναι προφανές ὅτι ὑπὸ τὴ σιγὴ, τὴν ὄποια ἐκθειάζουμε, ἐνοοῦμε καὶ πολλά πιὸ πέρα ἀπὸ τὴν κυριολεξία τῆς σιγῆς καὶ πιὸ πέρα ἀπὸ τὴ λειτουργικὴ ὥρα καὶ τὸν λειτουργικὸ χρόνο, στὸν κοσμικὸ χρόνο: Στὴν νιόθέτηση τῆς σιγῆς συγκαταλέγουμε τὴν ἀρνηση τοῦ ἀσκοπου λόγου, τὴν ἐγκατάλειψη τῆς μανιακῆς μέριμνας, τὴν ἐλάττωση τῆς πολυδραστηριότητας, τὴ μείωση τοῦ θελήματος, καὶ ἔνα σωρὸ ἄλλα πράγματα, ποὺ μᾶς ἀποξενώνουν ἀπὸ τὸν Θεό καὶ τὸν συν-αδελφό.

Ἄδελφοί μου,

Οἱ μέριμνες καὶ οἱ θηλιὲς ποὺ μᾶς βάζει ὁ κοσμικὸς χρόνος καὶ μᾶς πνίγουν εἶναι πολλές. Ἄς κάνουμε ἀρχὴ ἀπὸ τὸν λειτουργικὸ χρόνο. Μέσα σ' αὐτὸν ἄς σταματοῦμε κατ' ἀρχάς λιγάκι τὴ ροή τῆς παρούσας ιστορίας. Ἄς σκεψόμαστε τὸ αἰώνιο, πρὸς τὸ ὄποιο μᾶς εἰσάγει ἡ Ἀνάσταση. Ἄς ζοῦμε λιγάκι αὐτὸ ποὺ ὑπονοεῖ ὁ ὕμνος μας. Ἐλεύθεροι ἀπὸ ἄγχη καὶ φόβους. Ανοιγμένοι στὴν αἰωνιότητα. Μὲ πόθῳ συνάντησης μὲ Αὐτὸν ποὺ ἔρχεται. ☺

*Τα Δ.Σ. εύχεται
σ' εσάς και
στις οικογένειές σας*

**ΚΑΛΟ
ΠΑΣΧΑ**

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΛΙΤΑΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Αλλη μια λαμπρή στιγμή στην ιστορία της Ένωσης των Αποφοίτων της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου ήταν η φετινή συνάντησή μας για την κοπή της πίτας του Συλλόγου μας, που αυτή τη φορά πραγματοποιήθηκε στο κέντρο της Αθήνας, στον Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών, σε πανηγυρική και συνάμα συγκινητική ατμόσφαιρα. Από νωρίς το πρωί άρχισαν να καταφθάνουν από όλα τα μέρη της πρωτεύουσας συμμαθητές μας με τη λαχτάρα ζωγραφισμένη στα πρόσωπά τους να συναντήσουν τους ομογάλακτους αδελφούς, να συνομιλήσουν και να αναμνησθούν περιστατικά από τη ζωή στη Σχολή μας. Κάποιοι μάλιστα είχαν φτάσει έπειτα από πολύ ώρο ταξίδι από πιο μακρινά μέρη της χώρας. Αυτή τη φορά υπήρχε και ακόμα ένα σπουδαίο κίνητρο: οι τιμητικές διακρίσεις που θα απονέμονταν προς τους καθηγητές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.

Στην ευχαριστηριακή σύναξη μας χοροστάτησε ο σεβ. Μητροπολίτης Θηβών και Λεβαδείας κ. Γεώργιος, πλαισιωμένος από τους ιερείς αποφοίτους της Σχολής μας, π. Ιωάννη Σκιαδαρέση, π. Χρήστο Αργυρόπουλο, π. Χρήστο Φιφλή, π. Δημήτριο Παπαχατζή και π. Γρηγόριο Θεοδώρου. Το πλήθος των συμμαθητών που παρέστη ήταν πο-

λύ μεγάλο, πράγμα που μας χαροποίησε ιδιαίτερα. Η Ένωσή μας φαίνεται έχει ζωή ακόμα... Παρόντες και οι καθηγητές ΑΕΙ στην πρώτη σειρά: Ηλίας Οικονόμου, Βλάσιος Φειδάς, Μέγας Φαράντος, Αθανάσιος Βουρλής, Σταμάτιος Πορτελάνος, π. Ιωάννης Σκιαδαρέσης και Περικλής Μαυρουδής. Απουσίαζαν οι Βασίλειος Γιαννόπουλος και Παναγιώτης Γιαννόπουλος.

Στο αναλόγιο έψαλε με μεγάλη επιτυχία η χορωδία της Ένωσής μας με χοράρχη τον ομότιμο καθηγητή του ΕΚΠΑ, πρωτοψάλτη και μέλος του Δ.Σ. της Ένωσής μας κ. Αθανάσιο Βουρλή, πλαισιωμένο από άριστους πρωτοψάλτες των Αθηνών και αποφοίτους της Σχολής μας. Εξαιρετική η απόδοση των ύμνων με γλυκύτητα και ιεροπρέπεια, όπως ταιριάζει στην ορθόδοξη λατρεία. Οι ωραίες φωνές τους συνετέλεσαν στη δημιουργία του κατάλληλου μυσταγωγικού κλίματος.

Μετά τη Θεία Λειτουργία, έγινε το καθιερωμένο μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής των κεκοιμημένων συμμαθητών μας, του ιδρυτή, των διευθυντών και καθηγητών της Σχολής, των επισκόπων, ιερέων και λαϊκών.

Στη συνέχεια μεταβήκαμε πεζή στο παρακείμενο Ξενοδοχείο ELECTRA METROPOLIS ATHENS, επί της οδού

Μητροπόλεως, για τη Γενική μας Συνέλευση. Πρόεδρος, σύμφωνα με το καταστατικό, ορίστηκε ο κ. Αθανάσιος Ψυχογιός, που μας καλωσόρισε εμφανώς συγκινημένος, λέγοντας μεταξύ άλλων και τα εξής:

«Σας καλωσορίζω με μεγάλη χαρά εκ μέρους του Δ.Σ. της Ενώσεως Αποφοίτων της ΕΣΚ στην καθιερωμένη ετήσια συνάντησή μας... Κι εφέτος έχουμε τη χαρά να είναι κοντά μας, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Θηβών και Λεβαδείας κ. Γεώργιος, στον οποίο εκφράζουμε τις βαθιές ευχαριστίες μας.

»Σήμερα είχαμε τη χαρά και την τιμή, ύστερα από ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ. της Ένωσής μας, να απονείμουμε τον πρέποντα έπαινο και να τιμήσουμε τους ελλογιμότατους πανεπιστημιακούς καθηγητές, οι οποίοι διετέλεσαν συμμαθητές στην περίπουστο Εκκλησιαστική Σχολή Κορίνθου, για τη συνολική προσφορά τους στην παιδεία, στην κοινωνία και στην Ορθόδοξη Εκκλησία μας. Διότι “ανδρών αγαθών έργων γενομένων, έργω και δηλούσθαι τας τιμάς”. Θα τιμήσουμε τους συμμαθητές μας, που με την αφοσίωσή τους στις σπουδές και στην επίπονη μελέτη, και την επιμονή τους στην επίτευξη υψηλών στόχων, όχι μόνο κατέλαβαν καθηγητικές θέσεις στα Ανώτατα Πνευματικά Ιδρύματα της πατρίδας μας αλλά και διακρίθηκαν ιδιαιτέρως μεταξύ των συναδέλφων τους για τη διδακτική τους ικανότητα, το σπουδαίο συγγραφικό τους

έργο και την προσφορά τους στην επιστήμη και την κοινωνία.

»Αξιότιμοι κ. καθηγητές, σας ευχαριστούμε που ανταποκριθήκατε στην πρόσκλησή μας να παραστείτε στη σημερινή μας εκδήλωση και σας συγχαίρουμε για τα επιτεύγματά σας.

»Αγαπητοί συμμαθητές, εκ μέρους του Δ.Σ. σάς εύχομαι χρόνια πολλά για το νέο έτος και ο Κύριος να επιδαψιλεύει σ' εσάς και στις οικογένειές σας υγεία, χαρά, ευημερία, δύναμη και αισιοδοξία».

Μετά την ομιλία του κ. προέδρου ψηφίστηκαν ομόφωνα ο απολογισμός του 2017 και ο προϋπολογισμός του 2018 από τα μέλη της Ένωσης, η προσέλευση των οποίων ήταν άκρως ικανοποιητική και μας χαροποίησε ιδιαίτερα. Μεταξύ των παρευρεθέντων ήταν και ο πρώην Υπουργός Υγείας κ. Αθανάσιος Γιαννόπουλος, ο ομογάλακτος τ. Δήμαρχος Ηλιούπολης κ. Θεόδωρος Γεωργάκης, ο καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ κ. Γεώργιος Βαϊόπουλος κ.ά. Ευχές απήγθυνε και ο Σεβ. Θηβών και Λεβαδείας.

Στη συνέχεια έγινε η κοπή της βασιλόπιτας της Ένωσης και ακολούθησε η βράβευση των πανεπιστημιακών ομογάλακτων καθηγητών. Διαβάστηκε σύντομο βιογραφικό τους και τους απονεμήθηκε τιμητικός πάπυρος. Οι τιμώμενοι ευχαρίστησαν συγκινημένοι την Ένωση για την τιμή που τους έκανε και ανέφεραν περιστατικά από τη ζωή τους στη Σχολή, επισημαίνοντας ότι χρειάζεται αγώνας και πίστη στον Θεό για να προκόψει κάποιος. Ιδιαίτερη εντύπωση δημιούργησε στους παρισταμένους ένα τραγούδι για τους αποφοίτους της Σχολής που είχε μελοποιήσει ο αείμνηστος καθηγητής μας Δημ. Παναγιώτόπουλος-Κούρος και το τραγούδησε ο κ. Αθαν. Βουρλής και μας συγκίνησε ιδιαίτερα.

Στο τέλος ο κ. Ψυχογιός έλυσε τη Γενική Συνέλευση ευχαριστώντας όλους για τη συμμετοχή τους στην εκδήλωση και ανακοίνωσε την προσεχή μας συνάντηση στις 6 Μαΐου, εορτή της Αγίας Φωτεινής, στην Κόρινθο. ☺

Η ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΗΛΙΑΣ

ΟΜ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ

Γεννήθηκε στην Κόρινθο το 1933. Μετά την αποφοίτησή του από την ΕΣΚ το 1952 εισήχθη στη Θεολογική Σχολή Αθηνών και έλαβε το πτυχίο του το 1957. Τα έτη 1956-57 εργάστηκε ως ιεροκήρυκας και αρχισυντάκτης του Περιοδικού *Πνοή* της Ι. Μητροπόλεως Κορινθίας. Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές με υποτροφία του ΙΚΥ στο Πανεπιστήμιο της Τυβίγης (στη Ρωμαιοκαθολική, στην Ευαγγελική και στη Φιλοσοφική Σχολή). Το 1963 διορίστηκε καθηγητής στο Κολλέγιο Αθηνών και το 1965 διορίστηκε τακτικός βοηθός στην έδρα της Εβραϊκής Γλώσσας και αναγορεύτηκε διδάκτωρ με βαθμό άριστα. Το 1967 ανακερούχθηκε υφηγητής και το 1970 έκτακτος καθηγητής και στη συνέχεια τακτικός καθηγητής της έδρας Εβραϊκής Γλώσσας, Ερμηνείας της Π. Διαθήκης και της Εβραϊκής Αρχαιολογίας.

Διακόνησε τη Σχολή κατά καιρούς ως πρόεδρος του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας, κοσμήτορας και διευθυντής του Τομέα Πολιτισμικού Βίου της Μεσογείου και Πηγών Χριστιανισμού. Υπήρξε μέλος της Πανεπιστημιακής Συγκλήτου και του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας. Διοργάνωσε πολλά επιστημονικά συνέδρια και πρόσφερε τις υπηρεσίες του στην Εκκλησία της Ελλάδος ως μέλος της Συνοδικής Επιτροπής Τύπου και Διαφωτίσεως και της Ειδικής Επιτροπής Θείας και Πολιτικής Οικονομίας και Οικολογίας. Το 2000 έλαβε τον τίτλο του ομότιμου καθηγητού και συνέχισε να συγγράφει και να δραστηριοποιείται επιστημονικά. Το ίδιο έτος διοργάνωσε με επιτυχία στα Ιεροσόλυμα το Πανορθόδοξο Συμπόσιο για τη Δισχιλιετηρίδα από τη Γέννηση του Χριστού. Οι έρευνές του υπήρξαν πρωτότυπες, πολυμερείς και καινοτόμες. Ανέδειξε τη σχέση των Ελλήνων Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων με τη βιβλική εβραϊκή γλώσσα. Διερεύνησε για πρώτη φορά τα στοιχειώδη συστατικά των μεικτών κειμένων των Ελλήνων Πατέρων (που συντίθενται από κείμενα της Γραφής και μη ερμηνευτικά έργα εκκλησιαστικών συγγραφέων) και τη μεταξύ τους σχέση, αναδεικνύοντας την τεχνική και αποτυπώνοντας την τυπολογία των πατερικών ερμηνειών με τρόπο πρωτότυπο και συστηματικό. Επίσης, κωδικοποίησε τα ευρήματα των αρχαιολογικών ανασκαφών στην Παλαιστίνη συσχετίζοντάς τα με την Π. Διαθήκη. Ερμήνευσε, ακόμα, τα πρώτα κεφάλαια της Γενέσεως τόσο κατά τους Πατέρες, όσο και σε σχέση με το σύγχρονο επιστημονικό κοσμοείδωλο, καθώς και την Αποκάλυψη του Ιωάννου από την οπτική της πολιτικής και της θείας Οικονομίας.

Εισήγαγε νέο γνωστικό πεδίο στη θεολογική επιστήμη με αντικείμενο την Οικολογία, για το οποίο έγραψε πρωτοποριακό εγχειρίδιο με τίτλο: *Θεολογική Οικολογία, Θεωρία και Πράξη*. Σήμερα ασχολείται με τη μελέτη της «Γεωεκκλησιαστικής παρουσίας τής ανά τον κόσμο Ορθόδοξης Εκκλησίας». Το θεματολογικό φάσμα της ερευνητικής του δραστηριότητας εκτείνεται και σε άλλους τομείς: Φιλοσοφία της Γλώσσας, Θεωρία της Λογοτεχνίας, Ηθική, Κοινωνιολογία, Αστροφυσική, Πολιτική Οικονομία, πηγές Ν.Ε. Ιστορίας, Θεολογία της Απελευθέρωσης των Ελλήνων από τους Τούρκους κ.ά.

Έχει διατυπώσει πάμπολλες εισηγήσεις σε επιστημονικά συνέδρια, ειδικές μελέτες και άρθρα στον Τύπο για θέματα επιστημονικά και θεολογικά, εκκλησιαστικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος. Έχει καλλιεργήσει κηρυκτικό λόγο, έχει δώσει συνεντεύξεις στο ραδιόφωνο και στην τηλεόραση, και διατηρεί ενεργές ιστοσελίδες στο διαδίκτυο.

Έχει λάβει τιμητικές διακρίσεις εκ μέρους του Οικουμενικού Πατριαρχείου, του Πατριαρχείου Αντιοχείας, του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων κ.ά.

Είναι ιδρυτικό μέλος του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών του ΕΚΠΑ και κατέχει σήμερα τη θέση του αντιπροέδρου. Υπήρξε από τα ιδρυτικά στελέχη της Ένωσής μας, αρθρογραφεί στο περιοδικό μας και παρακολουθεί και συμμετέχει ενεργά σε όλες σχεδόν τις εκδηλώσεις μας. ☺

ΒΛΑΣΙΟΣ ΦΕΙΔΑΣ

ΟΜ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ

Γεννήθηκε στο Κιάτο Κορινθίας, όπου και ολοκλήρωσε τη στοιχειώδη εκπαίδευσή του. Το 1948 γράφτηκε στην Επτατάξιο Εκκλησιαστική Σχολή της Κορίνθου, από την οποία απέφοιτησε το 1955 με βαθμό «άριστα». Στις εισαγωγικές εξετάσεις στη Θεολογική Σχολή του ΕΚΠΑ αρίστευσε και έλαβε υποτροφία από το ΙΚΥ, την οποία διατήρησε μέχρι το τέλος των σπουδών του. Το 1959 έλαβε το πτυχίο της Θεολογίας με βαθμό «άριστα». Μετά το πέρας των σπουδών του έλαβε νέα υποτροφία του ΙΚΥ, κατόπιν εξετάσεων, για μεταπτυχιακές σπουδές στον κλάδο του Κανονικού Δικαίου. Παράλληλα, έπειτα από επιτυχείς εξετάσεις έλαβε υποτροφία από το Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών και παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα στα Πανεπιστήμια του Δουβλίνου και του Μάντσεστερ (1960-61). Από το 1961 ως το 1963 παρακολούθησε το πρόγραμμα του Ινστιτούτου Εκκλησιαστικού Δικαίου στο Στρασβούργο και παραδόσεις Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Εκκλησιολογίας, Ιστορίας των Εκκλησιαστικών Θεσμών, Ρωμαϊκού Δικαίου, Βυζαντινής Ιστορίας, και επικέντρωσε την ερευνητική του προσπάθεια στην κατεύθυνση των βυζαντινορωσικών σχέσεων, απ' όπου πήρε και το θέμα της διδακτορικής του διατριβής.

Μετά την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών σπουδών του επέστρεψε στην Ελλάδα για να εκπληρώσει τις στρατιωτικές του υποχρεώσεις. Επιλέχθηκε ως διερμηνέας του στρατού και αποσπάστηκε στη Γραμματεία των Βασιλικών Ανακτόρων (1964-65). Παράλληλα εργάστηκε ως επιστημονικός συνεργάτης στην εγκυλοπαίδεια *Πάπυρος Λαρούς*.

Το 1966 ανακηρύχθηκε παμψηφεί διδάκτωρ και χρησιμοποιήθηκε ως βοηθός στο Σπουδαστήριο Πρακτικής Θεολογίας αρχικά και στη συνέχεια επιμελητής στο μάθημα του Κανονικού Δικαίου. Το 1970 εκλέχθηκε παμψηφεί υφυγητής και του ανατέθηκε η διδασκαλία της Γενικής Εκκλησιαστικής Ιστορίας, το 1971 έκτακτος καθηγητής και το 1975 τακτικός καθηγητής μέχρι το 2003, οπότε και αποχώρησε. Από το 1981 ως το 1983 διετέλεσε κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής Αθηνών. Δίδαξε, επίσης, μαθήματα στη Θεολογική Σχολή του Πατριαρχείου Αντιοχείας και στο Ορθόδοξο Κέντρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο Σαμπεζί της Γενεύης.

Είναι μέλος της Διεθνούς Ακαδημίας Θρησκευτικών Επιστημών, γενικός γραμματέας της Εταιρείας Βυζαντινών Μελετών, εκπρόσωπος των Εκκλησιών Ελλάδος, Αλεξανδρείας, Ιεροσολύμων στους Οικουμενικούς Διαλόγους της Ορθοδοξίας, της Εκκλησίας της Ελλάδος στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών, σύμβουλος της Γραμματείας για την Προπαρασκευή της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθόδοξης Εκκλησίας κτλ.

Από το 1974 ως το 1979 υπηρέτησε ως γενικός διευθυντής του Υπουργείου Θρησκευμάτων και κυβερνητικός επίτροπος στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Κρήτης. Με δικές του εισηγητικές προτάσεις γράφηκαν τα περί θρησκείας άρθρα του Συντάγματος του 1975 και ο Καταστατικός Χάρτης της Ελλαδικής Εκκλησίας (1977). Με αυτά κατοχυρώθηκε η αυτοτέλεια της Εκκλησίας στα εσωτερικά της και η οριοθέτηση θεσμικής συνεργασίας με την Πολιτεία. Συνέβαλε στη μεταρρύθμιση της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης και της μόρφωσης του κλήρου με την ίδρυση Ποιμαντικών Σχολών στα πανεπιστήμια και τη θέσπιση της βασικής δομής του τετρατάξιου Εκκλησιαστικού Λυκείου. Επίσης υπηρέτησε ως σύμβουλος του Υπουργείου Εξωτερικών για ζητήματα του απόδημου ελληνισμού, μέλος της Συνοδικής Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Εκκλησίας της Ελλάδος, μέλος της Επιτροπής της Εκκλησίας της Ελλάδος για τις σχέσεις της με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, σύμβουλος της Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής για την Ορθοδοξία και τη Θρησκεία κ.ά.

Έχει ανακηρυχθεί επίτιμος διδάκτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πρέσοβ της Σλοβακίας (1990) και έχει λάβει παράσημα από τα πατριαρχεία Ιεροσολύμων, Αλεξανδρείας, Βουλγαρίας, και την Εκκλησία της Τσεχίας. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο τού απένειμε το οφίκιο του Άρχοντος Διδασκάλου και η Ελλαδική Εκκλησία τον Χρυσό Σταυρό του Αποστόλου Παύλου.

Το πλουσιότατο συγγραφικό του έργο απαριθμεί 150 περίπου μελέτες και άρθρα, που καλύπτουν θέματα Εκκλησιαστικής Ιστορίας, Κανονικού Δικαίου, Ιστορίας των Σλαβικών Εκκλησιών, εισηγήσεις, άρθρα στον Τύπο περί σχέσεων Εκκλησίας-Πολιτείας, εκκλησιαστικής περιουσίας, διεκκλησιαστικών σχέσεων κτλ. ☺

ΜΕΓΑΣ ΦΑΡΑΝΤΟΣ

ΟΜ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ

Ο καθηγητής Μέγας Φαράντος του Λουκά και της Σοφίας γεννήθηκε στη Δεσφίνα Φωκίδος το 1937. Μετά το πέρας του Δημοτικού Σχολείου στη Δεσφίνα, σπούδασε στην Εκκλησιαστική Σχολή Κορίνθου από το 1950 ως το 1957 και στη συνέχεια φοίτησε στη Θεολογική Σχολή του ΕΚΠΑ από το 1957 ως το 1961. Μετά τη λήψη του πτυχίου του, συνέχισε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο της Βόννης στη Γερμανία, όπου παρακολούθησε μαθήματα Συστηματικής Θεολογίας (δηλ. Δογματικής και Ηθικής) καθώς και Φιλοσοφίας. Με εισήγηση διακεκριμένων Γερμανών καθηγητών του Πανεπιστημίου της Βόννης, τιμήθηκε με υποτροφία. Το 1966 αναγορεύτηκε διδάκτωρ της Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ, ανακηρύχθηκε παμψηφεί έκτακτος καθηγητής και το 1969 υφηγητής στην έδρα της Δογματικής και της Χριστιανικής Ηθικής. Επίσης, από το 1971 είναι διδάκτωρ Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Βόννης. Διετέλεσε επιστημονικός επιμελητής στο Ινστιτούτο Παλαιοκαθολικής Θεολογίας του Πανεπιστημίου της Βόννης από το 1967 ως το 1971, όταν και εκλέχθηκε έκτακτος καθηγητής του ίδιου πανεπιστημίου για τη διδασκαλία της Ορθόδοξης Συστηματικής Θεολογίας. Από το 1971 του δόθηκε η εντολή για πλήρη διδασκαλία της Δογματικής και της Χριστιανικής Ηθικής, στη θέση του αποχωρήσαντος ακαδημαϊκού Ιωάννη Καρμίρη. Το 1974 ανακηρύχθηκε έκτακτος καθηγητής και το 1978, παμψηφεί, τακτικός καθηγητής στις έδρες της Δογματικής και Χριστιανικής Ηθικής.

Το 1984 παραιτήθηκε έπειτα από επιτυχή και ευδόκιμη

υπηρεσία. Το 2008 η Πανεπιστημιακή Σύγκλητος του απένειμε τον τίτλο του ομότιμου καθηγητού «εις ένδειξιν τιμής και αναγνωρίσεως του έργου και της μεγάλης επιστημονικής προσφοράς του» στο Τμήμα της Θεολογίας και γενικότερα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου υπηρέτησε επί μακρόν και διακρίθηκε για την επιστημοσύνη και το ήθος του.

Ος ακαδημαϊκός διδάσκαλος, προσπάθησε να μεταδώσει με ακρίβεια τις χριστιανικές αλήθειες της ορθόδοξης πίστης σε συνδυασμό με την επιστημονική συνέπεια και μεθοδικότητα και σε μια σύγχρονη προβληματική. Γενικά, τόσο οι παραδόσεις, όσο και τα σχετικά προς το μάθημά του φροντιστήρια στο Διορθόδοξο Κέντρο της Μ. Πεντέλης είχαν βαθιά απήχηση.

Η Εκκλησία της Ελλάδος τον όρισε επανειλημμένα επίσημο εκπρόσωπό της στο πλαίσιο της Οικουμενικής Κίνησης για τον Διάλογο με άλλες χριστιανικές εκκλησίες και ομολογίες, και κυρίως με τους ρωμαιοκαθολικούς. Έλαβε μέρος σε πάρα πολλά συνέδρια, με προσωπικές εισηγήσεις και εργασίες σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις. Επίσης, συμμετείχε ως μέλος της επίσημης αντιπροσωπείας της Εκκλησίας της Ελλάδος στην VI Γενική Συνέλευση του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών στο Βανκούβερ του Καναδά το 1983.

Το συγγραφικό του έργο υπήρξε πλούσιο και σπουδαίο. Συνέγραψε πλήθος αυτοτελών έργων και πραγματειών αφιερωμένων στη θεολογία αλλά και σε άλλες θετικές επιστήμες, όπου καταφαίνεται η άρτια κατάρτιση και ειδίκευσή του στη Συστηματική Θεολογία, η χρήση ορθής μεθόδου και ορολογίας, η επιμέλεια, η φιλοπονία, η ευσέβειά του και το ακραιφνές ορθόδοξο πνεύμα του. ☺

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΜ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΠΑ

Γεννήθηκε το 1935 στο Παλαιοχωράκι Αιτωλοακαρνανίας. Τα δύσκολα χρόνια της Κατοχής και του Εμφυλίου συνέβαλαν στην καθυστερημένη εισαγωγή του στην ΕΣΚ, από την οποία αποφοίτησε το 1956. Ακολούθησαν η εκπλήρωση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων και η εισαγωγή του στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1959. Λόγω της άριστης επίδοσής του στο μάθημα της Γενικής Εκκλησιαστικής Ιστορίας του Α' έτους, ο καθηγη-

τής Γεράσιμος Κονιδάρης τον προσέλαβε ως βοηθό του και παράλληλα του εξασφάλισε υποτροφία, η οποία τον βοήθησε αποφασιστικά στη συνέχιση των σπουδών του.

Το 1963 κατέστη πτυχιούχος της Θεολογίας και το 1964 έλαβε υποτροφία κατόπιν εξετάσεων από το ΙΚΥ για μεταπτυχιακές σπουδές στο εσωτερικό. Επιθυμώντας να εξειδικευτεί στη Γενική Εκκλησιαστική Ιστορία, παρακολούθησε τις παραδόσεις και τα σεμινάρια του καθηγητού Γερ. Κονιδάρη και ασχολήθηκε ειδικότερα με την ιστορία των Μητροπόλεων της Ελλάδος.

Το 1987 διορίστηκε βοηθός στην έδρα της Ιστορίας Δογμάτων και της Συμβολικής. Από το 1969 ως το 1971 βρέθηκε στην Ελβετία για μεταπτυχιακές σπουδές στην Παλαιοκαθολική και την Εναγγελική Σχολή της Βέρνης.

Το 1975 αναγορεύθηκε διδάκτωρ της Θεολογικής Σχολής και τον επόμενο χρόνο επιμελητής. Το 1982 εκλέχθηκε λέκτορας, το 1984 επίκουρος καθηγητής, το 1990 αναπληρωτής και το 1995 τακτικός καθηγητής.

Το 1996 έγινε διευθυντής της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Σχολής, το 1997 αναπληρωτής πρόεδρος του Τμήματος της Θεολογίας και το 1999 πρόεδρος. Η διετής προεδρία του (1999-2001) υπήρξε παραγωγική. Ως πρόεδρος προώθησε τη λύση χρονιζόντων προβλημάτων των Γενικών Συνελεύσεων, των υπαλλήλων της Γραμματείας και των φοιτητών. Το Τμήμα, εκτιμώντας τις γνώσεις, την εμπειρία, την ακεραιότητα και το ήθος του τον εξέλεξε επανειλημμένα μέλος της Συγκλήτου και μέλος διαφόρων επι-

τροπών για τη διενέργεια μειοδοτικών διαγωνισμών κ.ά.

Θα ήταν παράλειψη αν δε γινόταν αναφορά και στη συνδικαλιστική του δράση. Πρωτοστάτησε στην ίδρυση Συλλόγου Βοηθών και Επιμελητών της Θεολογικής Σχολής και διετέλεσε πρόεδρος αυτού συνεχώς, από την ίδρυσή του έως την αυτοδιάλυσή του. Η αντικειμενικότητα του χαρακτήρα του και η ανυστεροβούλια του ήταν παράγοντες που καλλιεργούσαν τον σεβασμό και την αποδοχή του προσώπου του, ανεξαρτήτως βαθμίδας ή αξιώματος.

Γενικώς, η προσφορά του στον χώρο της επιστήμης και της ζωής υπήρξε μεγάλη. Ο καθηγητής Β. Γιαννόπουλος αναδείχτηκε άξιος άνθρωπος και άξιος επιστήμονας, πρότυπο θεολόγου και πανεπιστημιακού δασκάλου. ☺

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΜ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΟΥ ΛΟΥΒΕΝ

Γεννήθηκε το 1938 στο χωριό Λάλουνα Αργολίδας, όπου και τελείωσε τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Το 1957 τελείωσε την ΕΣΚ. Σπούδασε στη Θεολογική Σχολή του ΕΚΠΑ. Έλαβε το πτυχίο του το 1962 και στη συνέχεια υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία. Το 1964 γράφτηκε στη Φιλοσοφική Αθηνών. Το 1964-65 εργάστηκε ως μέλος ερευνητικής ομάδας στη Μονή Αγ. Αικατερίνης του Σινά για την τακτοποίηση του αρχείου της Μονής. Το 1966-67 παρακολούθησε ως υπότροφος στο Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου ερευνητικό πρόγραμμα με θέμα τη Μεσαιωνική Βαλκανική Ιστορία. Το 1967 έλαβε υποτροφία για το Πανεπιστήμιο του Λουβέν στο Βέλγιο με αντικείμενο τον βυζαντινό κόσμο. Το 1968 έλαβε το πτυχίο του Ιστορικού-Αρχαιολογικού Τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και το 1969 το μεταπτυχιακό δίπλωμα του Πανεπιστημίου του Λουβέν.

Το 1972 υποστήριξε τη διατριβή του και ανακηρύχθηκε διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Λουβέν και στη συνέχεια δόκιμος καθηγητής του ίδιου πανεπιστημίου. Το 1973

έλαβε το πτυχίο Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης με ειδίκευση στη Βυζαντινή Νομισματική. Το ίδιο έτος ονομάστηκε καθηγητής του Πανεπιστημίου του Λουβέν.

Δίδαξε Νέα Ελληνική Γλώσσα, Βυζαντινή Ιστορία, Βυζαντινούς Θεσμούς και Νομισματική. Εκεί υπηρέτησε μέχρι το 2005, οπότε ονομάστηκε ομότιμος καθηγητής. Επίσης δίδαξε Νεοελληνική Γλώσσα από το 1977 ως το 1984 στη Σχολή Μεταφραστών και Διερμηνέων του Πανεπιστημίου του Μονς στο Βέλγιο. Κατά καιρούς δίδαξε ως προσκεκλημένος καθηγητής στο ΕΚΠΑ, στο Πανεπιστήμιο της Κρήτης και στο Πανεπιστήμιο της Γρανάδας στην Ισπανία. Επί σειρά ετών δίδαξε Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία στο Ινστιτούτο Libre Marie Haps των Βρυξελλών και Νεοελληνική Ορολογία στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συμμετείχε ενεργά στην ίδρυση, την οργάνωση και τη λειτουργία της Ορθόδοξης Θεολογικής Σχολής της Μητρόπολης Βελγίου. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο τού ανέθεσε τη συγγραφή του εόρτιου τόμου για τον εορτασμό της πεντηκονταετηρίδας της Μητρόπολης Βελγίου. ☺

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Επειδή πολλά μέλη της Ένωσης
έστειλαν συνεργασίες πολυσέλιδες,
που είναι πολύ δύσκολο να
δημοσιευτούν στον περιορισμένο χώρο
της εφημερίδας μας, σας παρακαλούμε
να τηρείτε τον περιορισμό των 400
λέξεων που έχει οριστεί από την αρχή.

ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΟΤΙ Η ΕΝΩΣΗ ΜΑΣ

ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΠΟΡΟ ΕΧΕΙ
ΤΙΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ.
ΤΟ ΘΥΜΙΖΟΥΜΕ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΘΕΡΜΩΣ
ΝΑ ΜΑΣ ΣΤΕΙΛΕΤΕ
ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ.
ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Θ. ΒΟΥΡΛΗΣ

ΟΜ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑ

Γεννήθηκε στα Φίλια Καλαβύτων το 1944. Με προτροπή του Μεγαλοσπηλαιώτου θείου του, αρχιψ. Ευγενίου Βουρλή, γράφτηκε στην Α' Τάξη της εξαταξίου Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου, από την οποία πήρε το πτυχίο του το 1965. Σπούδασε Βυζαντινή και Ευρωπαϊκή Μουσική στο Ωδείο Αθηνών, ως υπότροφος της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, στο Μακεδονικό Ωδείο Θεσσαλονίκης και στο Ωδείο Πειραιώς του Πειραιϊκού Συνδέσμου. Έλαβε όλα τα πτυχία και διπλώματα των προβλεπόμενων διαβαθμίσεων με άριστα. Παράλληλα, σπούδασε Θεολογία, Φιλολογία και Νομική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Στη διετία 1971-1973, εξεπλήρωσε τη στρατιωτική του θητεία, κατά την οποία δραστηριοποιήθηκε ως ομιλητής, αρθρογράφος, ιεροψάλτης, χοράρχης και τηλεπαρουσιαστής θρησκευτικής εκπομπής στην ΥΕΝΕΔ. Εργάστηκε στη Μέση Εκπαίδευση ως καθηγητής μουσικής και στη συνέχεια ως θεολόγος. Το 1976 διορίστηκε επιστημονικός βοηθός στην Έδρα της Δογματικής και Χριστιανικής Ηθικής, της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ (1976), στην οποία υπηρετούσε ο καθηγητής Μέγας Φαράντος.

Μετεκπαιδεύτηκε στην Ευαγγελική Θεολογική και Φιλοσοφική Σχολή του Παν/μίου της Βόννης με ειδίκευση στη Συστηματική Θεολογία και την Εκκλησιαστική Μουσικολογία (1981-1983). Το έτος 1991 κατέστη αριστούχος διδάκτορας Θεολογίας του Τμήματος Θεολογίας. Το επόμενο έτος εξελέγη μόνιμος λέκτορας. Δίδαξε στο προπτυχιακό και μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Θεολογίας μαθήματα της ειδικότητάς του (1992-2001). Το 2001 εξελέγη αναπληρωτής καθηγητής και το 2005 καθηγητής στον Τομέα Χριστιανικής Λατρείας, Αγωγής και Διαπομάνσεως του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας της ίδιας Σχολής, και στο προπτυχιακό και μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος.

Διετέλεσε τρεις φορές διευθυντής του Τομέα Χριστιανικής Λατρείας, Αγωγής και Διαπομάνσεως και διευθυντής του μεταπτυχιακού προγράμματος του Τομέα. Μετέσχε σε ερευνητικά πανεπιστημιακά προγράμματα. Είναι τακτικό μέλος: α) του Δ.Σ. του Ιδρύματος Βυζαντινής Μουσικολογίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, β) συνοδικών επιτροπών επί θεμάτων Λατρείας, Τέχνης και Μουσικολογίας, γ) συντακτικών επιτροπών επιστημονικών περιοδικών και συλλογικών τόμων και δ) οργανωτικών επιτροπών πανελληνίων και παγκοσμίων επιστημονικών συνεδρίων.

Δημοσίευσε περισσότερες από 60 αυτοτελείς, πρωτό-

τυπες μελέτες και μονογραφίες, και περί τα 50 άρθρα και κριτικές σε διάφορα θεολογικά ή μουσικολογικά περιοδικά. Υπήρξε έκτακτος συνεργάτης της EPT ως σχολιαστής ευαγγελικών περιοκτών και εκκλησιαστικών ήμνων.

Υπήρξε ο χοράρχης του Βυζαντινού Χορού των φοιτητών της Θεολογικής Σχολής Έλαβε, επίσης, μέρος στο Διεθνές Φεστιβάλ Εκκλησιαστικών Χορωδιών, στην Πολωνία, όπου απέσπασε Ειδικό Βραβείο (Μάιος 2004). Πραγματοποίησε περισσότερες από 150 επίσημες χορωδιακές εμφανίσεις και με άλλες βυζαντινές χορωδίες, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Στη διετία 2007-2009 δίδαξε βυζαντινή μουσική στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθηνών (Α.Ε.Α.Α.) και είχε την ευθύνη του χορού των φοιτητών και των χορωδιακών του εκδηλώσεων. Δίδαξε βυζαντινή μουσική στις ενορίες όπου υπηρέτησε ως πρωτοψάλτης και περιστασιακά σε Ιερές Μονές, Ιεροψαλτικούς Συλλόγους και Ιερές Μητροπόλεις της Αττικής και της Γερμανίας.

Το 2015 συμπλήρωσε πεντηκονταετία επίσημης, ευδόκιμης και διαρκούς ιεροψαλτικής διακονίας, την οποία προσέφερε σε διάφορους Ιερούς Ναούς, του Πειραιώς, της Θεσσαλονίκης, των Αθηνών και της Ι.Μ. Γερμανίας (1965-2015).

Αφυπρέτησε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, λόγω ορίου ηλικίας, τον Αύγουστο του έτους 2011. Από το χειμερινό εξάμηνο του 2015 διδάσκει Υμνολογία στο Μεταπτυχιακό Τμήμα Θεολογίας του University of Nicosia Κύπρου. Έλαβε δέκα τιμητικές διακρίσεις, από πανεπιστημιακούς, θεολογικούς, εκκλησιαστικούς και ιεροψαλτικούς φορείς. Η Σύγκλητος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών τού απένειψε ομόφωνα τον τίτλο του ομότιμου καθηγητού (25-2-2006), για την όλη επιστημονική και καλλιτεχνική του προσφορά στον ελληνικό και ξένο χώρο.

Είναι, τέλος, μέλος της Πανελλήνιου Ενώσεως Θεολόγων, της οποίας διετέλεσε ειδικός γραμματέας (1978-1980), του Πανελλήνιου Συνδέσμου Ιεροψαλτών, της Αδελφότητας Φιλιωτών Καλαβρυτινών και της Ένωσης Αποφοίτων Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου, της οποίας είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου. ☺

Δε ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΠΟΡΤΕΛΑΝΟΣ

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Φοίτησε στην Εκκλησιαστική Σχολή Κορίνθου. Σπούδασε με υποτροφία στο Institut de Théologie Orthodoxe Saint-Serge (Ινστιτούτο Ορθοδόξου Θεολογίας) των Παρισίων και στο μεταπτυχιακό Τμήμα της Σορβόνης École Pratique des Hautes Études. Έλαβε το πτυχίο της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και μετεκπαιδεύτηκε με υποτροφία της Γαλλικής Κυβέρνησης στο Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών του Στρασβούργου με σπουδές στη Θεολογία, τη Φιλοσοφία και την Κοινωνιολογία. Αναγορεύτηκε διδάκτωρ του τμήματος της Κοινωνικής Θεολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με βαθμό «άριστα».

Υπηρετεί ως επίκουρος καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και διδάσκει τα μαθήματα Θρησκειολογίας και Θεολογίας, Θρησκειοπαιδαγωγικής, Διαθρησκειακής Αγωγής και άλλα. Ως καθηγητής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση δίδαξε στα Πειραματικά Λύκεια Αναβρύτων και Βαρβακείου Σχολής.

Επί δεκαετία υπηρέτησε ως επιστημονικός συνεργάτης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Συμμετείχε σε επιμορφωτικά προγράμματα της Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, του Υπουργείου Εσωτερικών και του Institute of Education, University of London.

Διδάσκει με το Πρόγραμμα ERASMUS στο Τμήμα Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου, στη Λευκωσία. Παραδίδει σε ετήσια βάση μαθήματα στο Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο του Δήμου Πωγωνίου. Διετέλεσε διδάσκων-επισκέπτης στο Διδασκαλείο του Παιδαγωγι-

κού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου του Αιγαίου. Κλήθηκε και παρέδωσε μαθήματα Διδακτικής στη Θεολογική Σχολή του ΕΚΠΑ.

Συμμετείχε στη συγγραφή διδακτικών εγχειριδίων και ήταν υπεύθυνος για τη συγγραφή διδακτικού υλικού της εκπαίδευσης. Είναι εισηγητής σε πανελλήνια και διεθνή συνέδρια, εκπαιδευτικές ημερίδες και σεμινάρια. Έχει συγγράψει μονογραφίες, μελέτες και δοκίμια με εξειδικευμένα θέματα νηπικής θεολογίας, φιλοσοφίας, θρησκειοπαιδαγωγικής διδακτικής, διαπολιτισμικής αγωγής και εκπαίδευσης, διαπολιτισμικής θεολογίας και διαθεματικότητας. Είναι συγγραφέας του Ανοιχτού Πανεπιστημίου. Έχει διατελέσει βαθμολογητής στο Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) και αξιολογητής επιστημονικών εργασιών σε επιστημονικά περιοδικά και εκδόσεις. Τυγχάνει μέλος οργανωτικών και επιστημονικών επιτροπών διεθνών και πανελλήνιων συνεδρίων. Άρθρα και επιφυλλίδες του έχουν δημοσιευτεί στον ελληνικό ημερήσιο και περιοδικό Τύπο.

Εκτός των υπηρεσιών του προς την Εκκλησία και το δημόσιο βίο, διετέλεσε προϊστάμενος του Τμήματος Δημοσίων Σχέσεων της Γενικής Τράπεζας της Ελλάδος, αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Επιστημόνων Ανατολικής Αττικής και υπεύθυνος πολιτιστικής εκπομπής στον ραδιοφωνικό σταθμό της ίδιας περιοχής. Είναι γραμματέας της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος στο παράρτημα Ιωαννίνων. Του έχουν απονεμηθεί διακρίσεις για την κοινωνική προσφορά του, καθώς και διεθνή και ελληνικά βραβεία ποίησης από την Πανελλήνια Ένωση Λογοτεχνών και άλλους λογοτεχνικούς φορείς. Ακόμα, έχει οριστεί μέλος κριτικών επιτροπών για την απονομή λογοτεχνικών βραβείων. ☺

π. ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Γεννήθηκε στη Λευκάδα το 1948, όπου παρακολούθησε τη στοιχειώδη εκπαίδευση και τις δύο πρώτες τάξεις του γυμνασίου. Ακολούθως εισήχθη στην εξατάξια Εκκλησιαστική Σχολή Κορίνθου, από την οποία έλαβε, πρωτεύσας, το πτυχίο του τον Ιούνιο του 1970.

Το ίδιο έτος, κατόπιν εισιτηρίων εξετάσεων εισήχθη στη

Θεολογική Σχολή του ΑΠΘ, δεύτερος στη σειρά. Καθ' όλα τα έτη των σπουδών του λάμβανε υποτροφία από το ΙΚΥ και ειδικό κατ' έτος χρηματικό βραβείο από την Εργατική Εστία. Τον Ιούνιο του 1974 έλαβε το πτυχίο του Θεολογικού Τμήματος της Σχολής με βαθμό «άριστα». Από το 1974 ως το 1976 παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα του ερμηνευτικού κλάδου της Θεολογικής Σχολής και στη συνέχεια φοίτησε στη Φιλοσοφική Σχολή του ΑΠΘ, στο Φιλοσοφικό Τμήμα, από όπου αποφοίτησε το 1978.

Το 1978 διορίστηκε καθηγητής Μ.Ε. και υπηρέτησε σε διάφορα λύκεια της χώρας μέχρι και το 1982. Τον Ιούλιο του 1982, με υποτροφία από την Καθολική Εκκλησία της Γερμανίας και εκπαιδευτική άδεια από το ΥΠΕΠΘ, πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στις Θεολογικές Σχολές του Regensburg και του Tübingen (Καθολική και Εναγγελική) της Γερμανίας, στον Βιβλικό Τομέα (Κ. Διαθήκη), μέχρι το 1985. Κατά τα έτη 1987-91 υπηρέτησε ως ειδικός επιστήμονας στον Τομέα της Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκειολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ.

Τον Ιούλιο του 1993 ανακηρύχθηκε διδάκτορας του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ (Τομέας Βιβλικής Γραμματείας). Λίγο αργότερα εκλέχθηκε στη θέση του λέκτορα και έκτοτε εξελίχθηκε στις υπόλοιπες βαθμίδες του καθηγητή στο ΑΠΘ, στο γνωστικό αντικείμενο «Εισαγωγή και Ερμηνεία Διαθήκης». Το έτος 2014-

2015 διετέλεσε διευθυντής του Βιβλικού Τομέα του Τμήματος. Τέλος, τον Αύγουστο του 2015 συνταξιοδοτήθηκε.

Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα στρέφονται προς όλη την Κ. Διαθήκη και ιδιαίτερα στην Παύλεια και Ιωάννεια Γραμματεία. Παράλληλα ενδιαφέρεται κυρίως για τη μελέτη του λειτουργικού και υμνικού υλικού της, καθώς και για την έρευνα της απόκρυφης γραμματείας. Είναι μέλος σε επιστημονικές επιτροπές του Τμήματος της Θεολογίας, της Διεθνούς Εταιρείας ΣΝΤΣ, της Εταιρείας Ελλήνων Βιβλικών Θεολόγων, της Ελληνικής Βιβλικής Εταιρείας, του Biblicum του Τομέα Βιβλικής Γραμματείας και Θρησκειολογίας και της Μόνιμης Συνοδικής Επιτροπής Λειτουργικής Αναγεννήσεως της Ι. Συνόδου. Έλαβε μέρος σε επιστημονικά συνέδρια, ελληνικά και διεθνή, σε συμπόσια εντός και εκτός της Ελλάδος, και σε διάφορα ιερατικά συνέδρια Ι. Μητροπόλεων. ◎

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Φ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο Περικλής Μαυρουδής του Φιλίππου και της Σοφίας γεννήθηκε στο Άργος Ορεστικό Καστοριάς. Μετά την αποφοίτησή του από την Εκκλησιαστική Σχολή Κορίνθου ασχολήθηκε με τις μουσικές σπουδές. Έλαβε τα πτυχία ωδικής, αρμονίας, αντίστιξης, φούγκας και βυζαντινής μουσικής, δίπλωμα μουσικοδιδασκάλου από το Μακεδονικό Ωδείο και δίπλωμα σύνθεσης από το Αστρινίδειο Ωδείο.

Ο ίδιος κατέχει πτυχίο ιταλικής γλώσσας και θεολογικών σπουδών. Πλούτισε την εμπειρία του στην παιδαγωγική και τη χορωδιακή μουσική στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στη μουσική του εξέλιξη και σταδιοδρομία συνεπικουρήθηκε από άριστους συμμαθητές του, τους Αθαν. Βουρλή, Χαρ. Μουζουρίδη, Μιχ. Προγάκη, Νικ. Σκιαδαρέση, Γεώργ. Σερμιέ, Λάζ. Δελίνα, Γεώργ. Βρέττα και τον καθηγητή μας Δημ. Μπονάτσο.

Υπηρέτησε ως καθηγητής Ανωτέρων Παιδαγωγικών Σχολών στην Ανωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή Θεσσαλονίκης (από το 1990 ως το 2007) και από το 2007 ως σήμερα υπηρετεί στην Ανωτάτη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης. Νωρίτερα υπηρέτησε ως καθηγητής μουσικής σε διάφορα λύκεια της χώρας και στα ΤΕΙ Βρεφονηπιοκομίας Θεσσαλονίκης.

Εργάστηκε ακόμα ως καλλιτεχνικός διευθυντής σε διάφορες μουσικές σχολές της χώρας, ως καθηγητής Ανωτέρων Θεωρητικών Βυζαντινής Μουσικής σε διάφο-

ρα ωδεία, ως μέλος και πρόεδρος Εξεταστικών Επιτροπών του Υπουργείου Πολιτισμού και ως διευθυντής, μαέστρος και ιδρυτής πολλών χορωδιών.

Ο Π. Μαυρουδής, με την αδιάλειπτη αξιόλογη παρουσία του ως μαέστρος στις συναυλίες που έδωσε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (πάνω από 480 συναυλίες), και στις διάφορες εμφανίσεις του σε τηλεοπτικά κανάλια, ελληνικά και του εξωτερικού, άφησε άριστες εντυπώσεις, γνώρισε επιτυχίες και μεγάλη εκτίμηση των ακροατών και ειδικών κριτικών.

Ως πρωτοψάλτης κόσμησε και κοσμεί το αναλόγιο σε ναούς της Μακεδονίας και της Γερμανίας. Από το 2006 μέχρι σήμερα είναι πρωτοψάλτης στον Μητροπολιτικό Ναό Αγ. Παρασκευής Λαγκαδά.

Ήταν, επίσης, γενικός γραμματέας του Συλλόγου Ιεροψαλτών Καβάλας, κοσμήτορας του Πανελλήνιου Συλλόγου Ιεροψαλτών Ελλάδας, διοικητικός γενικός γραμματέας του Μ. Ωδείου Θεσσαλονίκης, αντιπρόεδρος του Μακεδονικού Ωδείου Θεσσαλονίκης κτλ. ◎

Η ΝΕΑ ΜΑΣ ΣΥΝΙΑΝΤΗΣΗ

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΡΙΝΘΟ ΚΑΙ ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΦΑΡΔΟΥΛΗ

Στις 6 Μαΐου, ημέρα Κυριακή, εορτάζει και αυτή τη χρονιά η προστάτιδα της Σχολής μας, η μάρτυς και ισαπόστολος Αγία Φωτεινή η Σαμαρείτιδα. Την ίδια μέρα πανηγυρίζει και το εκκλησάκι της Σχολής μας, στο οποίο εκκλησιαζόμασταν σχεδόν καθημερινά σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μας. Την ημέρα αυτή, σύμφωνα με το καταστατικό μας, εορτάζει η Ένωσή μας, καθώς ένα μεγάλο μέρος των αναμνήσεών μας έχει συνδεθεί μ' αυτό.

Και αυτή τη φορά, όσοι είμαστε μέλη της Ένωσης θα συναντήθούμε εκεί και θα ζητήσουμε τη χάρη και την ευλογία της Αγίας στο απέριττο εκκλησάκι της στην Κόρινθο, δίπλα στο Επισκοπείο της Ι.Μ. Κορίνθου.

Θα παρακολουθήσουμε την Αρχιερατική Θεία Λειτουργία και στη συνέχεια θα μεταβούμε στη Σχολή μας για επίσκεψη του χώρου.

Στις 12.15 μ.μ. θα λάβει χώρα στην αίθουσα Κροκιδά τιμητική εκδήλωση στη μνήμη του αιδίμου διευθυντού της Σχολής Εμμανουήλ Φαρδούλη.

Θα παραστούν συμμαθητές Μητροπολίτες και άλλοι επίσημοι. Την εκδήλωση, που γίνεται υπό την αιγίδα της Ιεράς Μητροπόλεως Κορίνθου, θα πλαισιώσει και η χορωδία της Ένωσής μας, υπό τη διεύθυνση του πρωτοψάλτη κ. Γεωργίου Γιαννακόπουλου.

Πάρκινγκ θα υπάρχει στο προαύλιο της πρώην Σχολής μας.

Η όλη εκδήλωση θα περατωθεί με συνεστίαση στην ταβέρνα «Πέραμα», δίπλα στη βυθιζόμενη γέφυρα Ισθμίας στην πλευρά του Καλαμακίου.

Αποτελεί χρέος ιερό η προσέλευση όλων μας στην εκδήλωση. Για τον λόγο αυτό η Ένωσή μας θα διαθέσει δωρεάν πούλμαν για τη μεταφορά των μελών της από την Αθήνα στην Κόρινθο και την επιστροφή από την Κόρινθο στην Αθήνα, μόνο εφόσον συμπληρωθεί ικανοποιητικός αριθμός επιβατών (είκοσι και άνω).

Πληροφορίες και δηλώσεις συμμετοχής μέχρι τις 30 Απριλίου στον γραμματέα της Ένωσης κ. Μιχάλη Καλλαρά, στο τηλέφωνο 694 4243041. ☎

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

†ιερέας ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΑΚΤΙΚΟΣ «Έσβησε» μια ελεύθερη και δυναμική ψυχή

Τον Γιάννη Σ. Ιωαννίδη, ψυχολόγον

Από το πρωί της Τρίτης 28ης Φεβρουαρίου 2018 ο παπα-Νίκος ο Τακτικός, ο ομογάλακτος «Κορίνθιος» αδελφός μας, από τα Τριπόταμα Καλαβρύτων, αναπαύεται στους φωτειδείς τόπους «εν οις αυλίζονται τα των δικαίων Πνεύματα».

Η αιφνίδια εκδημία του συγκλόνισε όχι μόνο τους ενορίτες του στον Ιερό Ναό Αναλήψεως του Κυρίου Ψαροφαΐου Πατρών, αλλά συγκίνησε βαθιά και όλους εκείνους που έβλεπαν στο χαμογελαστό πρόσωπό του τον πιστό λειτουργό, τον δίκαιο και αγωνιστή συλλειτουργό, τον αληθινό δάσκαλο, τον καλό ποιμένα, τον «τακτικό» Άνθρωπο.

Με τον παπα-Νίκο συναντήθηκαμε για πρώτη φορά στην Κόρινθο στη δεκαετία του 1960 και μαζί με τον Αλέκο Φιλιππόπουλο, παιδιά γεμάτα ενθουσιασμό, παλμό, και πάθος, ξεκινήσαμε, με όπλο την αδελφική μας φιλία, την ευχαριστιακή πορεία μας προς τους Εμμαούς της προσφοράς και της αγάπης, για να συναντήσουμε

και να διακονήσουμε τους απλούς ανθρώπους του Θεού.

Πέρασαν χρόνια πολλά μέχρι το λυτρωτικό αντάμωμα της Αλιάρτου του 2017 όταν, μαζί με τον Αλέκο, καμάρωσαμε τον φίλο μας τον παπα-Νίκο να σέρνει, «αγαλ-

λομένω ποδί», τον τσάμικο χορό παρασυρμένος από τον πανηγυρικό παλμό της συνάντησής μας και να μας δείχνει, πειθαρχημένα και ελεύθερα, τη δύναμη της παλλόμενης και ευσυγκίνητης ψυχής του. Τότε πίστεψα ότι το «πανηγύρι» της ζωής μας θα κρατήσει ακόμα χρόνια, πολλά χρόνια...

Όμως ο φίλος μας έφυγε νωρίς, γιατί όπως τόνισε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρών, που τον προέπεμψε στην αιωνιότητα, «ο παπα-Νίκος, τόσο ως εφημέριος σε ιερούς ναούς των Μητροπόλεων Πατρών και Καλαβρύτων και Αιγαιαλείας όσο και ως καθηγητής θεολόγος στη Μέση Εκπαίδευση, βίωσε και δίδαξε το εάν τε ουνζώμεν εάν τε αποθνήσκωμεν, του Κυρίου εσμέν».

Οι εκατοντάδες άνθρωποι που έσπευσαν στον Ιερό Νάό της Αναλήψεως του Κυρίου για να του φιλήσουν για τελευταία φορά το χέρι και να του πουν «ευχαριστώ», γιατί βίωσαν κοντά του την παραμυθία των λόγων και των έργων του, δε θα ξεχάσουν ποτέ ότι η αλληλεγγύη και η αγάπη είναι πράγματα από αυτά που καθημερινά έβλεπαν και έπιαναν.

Οι πολυπληθείς μαθητές του θα θυμούνται με αγαλλίαση το χαμόγελο και την απλότητα ενός ρασοφόρου καθηγητή που «κατέβαινε» από την έδρα στα θρανία για

να «καθίσει δίπλα τους». Ο παπα-Νίκος ήταν καλός δάσκαλος γιατί υπήρξε ο ίδιος καλός και βραβευμένος μαθητής. Ο ορισμός της παιδαγωγικής σχέσης δασκάλου-μαθητή, με όρους αμοιβαίας εμπιστοσύνης, σημάδεψε την πορεία του στον χώρο της γνώσης και τον κατέστησε μια φωτεινή παιδαγωγική προσωπικότητα που έλυνε τις απορίες των νεαρών μαθητών του δείχνοντάς τους πάντα τον Ουρανό.

Οι συλλειτουργοί του θα θυμούνται πάντα έναν ελεύθερο και φλογερό παπά, που μέσα από τη συνδικαλιστική του παρουσία και δράση κατέβαλε κόπους και προσπάθειες για να υπερασπιστεί τα δίκαια των κληρικών της πατρίδας μας διότι πεινούσε και διψούσε για την απόδοση της δικαιοσύνης «στους ενοικούντες επί της γης».

Παπα-Νίκο, η αγαπημένη σου πρεσβυτέρα Βαρβάρα και η κόρη σας η Βασιλική, το ποίμνιό σου, οι μαθητές σου, οι συγγενείς σου και οι φίλοι σου, όλοι εμείς που ακούσαμε τον καλό σου λόγο και είδαμε τον καλό σου τρόπο, παίρνοντας αντίδωρο από το χέρι σου, θέλοντες να ξέρεις ότι πατάμε σταθερά πάνω στα ίχνη της αναστάσιμης πορείας σου προσδοκώντας «ανάστασιν νεκρών και ζωήν του μέλλοντος αιώνος». Αμήν. ☩

+Πρωτοπρεσβύτερος ΙωΑΝΝΗΣ ΓΙΑΜΟΥΡΙΔΗΣ

To the π. Δημητρίου Παπαχατζή

Με την ανακοίνωση της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Ιωνίας και Φιλαδέλφειας πληροφορηθήκαμε (δυστυχώς για πολλούς από εμάς, εκ των υστέρων) την εις Κύριον εκδημίαν και τα της εξοδίου ακολουθίας του αγαπητού αδελφού, συλλειτουργού και συμμαθητού μας, πρωτοπρεσβυτέρου π. Ιωάννη Γιαμούριδην.

Ένας ακόμα ομογάλακτος αδελφός, της πάλαι ποτέ διαλαμψάσης γεραράς Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου, έφυγε από κοντά μας για τη θριαμβεύουσα Εκκλησία.

Έπειτα από επταετή αγώνα με την ασθένειά του και ενώ διαφαινόταν πως και αυτή τη φορά θα υπερνικούσε τον κίνδυνο, έχασε δυστυχώς τη μάχη για τη ζωή. Ο Κύριος ευδόκησε ώστε ο π. Ιωάννης να ανοίξει την πύλη της αιωνιότητας για να συνεχίσει την ιερατική του διακονία στο ουράνιο θυσιαστήριο.

Τον γνωρίσαμε ως πρωτοετή ιεροσπουδαστή στην Εκκλησιαστική Σχολή Κορίνθου κατά το έτος 1969. Είχε γεννηθεί το 1951 στο Ηράκλειο Αττικής από πολύτεκνη οικογένεια ποντιακής καταγωγής. Οι συμμαθητές του τον θυμόμαστε από τα πρώτα ακόμα μαθητικά μας χρόνια ως άτομο ιδιαίτερα εκλεκτικό, λεπτεπίλεπτο, με αστικές συνήθειες και τρόπους συμπεριφοράς άγνωστους σ' εμάς τα χωριατόπαιδα. Εκλεκτικός στις φιλίες του, με σπιρτόζικο πνεύμα, κάποτε καυστικό, που... «δε δεχόταν μύγα στο σπαθί του». Ήταν ευθύς στις κρίσεις του, πιστός στις αρχές του, με πνεύμα ανήσυχο και παράλληλα ευαίσθητο που δεν άφηνε, από τότε μέχρι και το τέλος της ζωής του, κανένα «κακώς κείμενο» ασχολίαστο και χωρίς να δαπανηθεί δυναμικά προσπαθώντας για τη διόρθωσή του.

Το κλείσιμο της Σχολής της Κορίνθου τον έφερε ιεροσπουδαστή στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή, απ' όπου αποφοίτησε το 1973. Παρά όμως την αλλαγή σχολής, ποτέ δε διέκοψε τη σχέση του με τους συμμαθητές του της Κορίνθου, γι' αυτό και ήταν παρών σε όλες τις συνάξεις της Ενώσεως μας.

Οι φοιτητές πλέον συναντηθήκαμε και πάλι στην τότε Σχολή Ιερατικών Σπουδών. Η μεταπολίτευση μας βρήκε φοιτητές σε αυτή τη σχολή και ο π. Ιωάννης, ως μέλος

τότε του Φοιτητικού Συλλόγου, πρωτοστατούσε, τόσο προς την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος όσο και προς το Υπουργείο Παιδείας, για την αναγνώριση της Σχολής ως ανώτερου εκπαιδευτικού ιδρύματος, γεγονός που επετεύχθη. Αργότερα, απόφοιτος πλέον της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ, διορίστηκε ως θεολόγος στη μέση εκπαίδευση και υπηρέτησε σε πολλά γυμνάσια και λύκεια του Ηρακλείου, απ' όπου συνταξιοδοτήθηκε ως γυμνασιάρχης. Το πέρασμά του από την εκπαίδευση έχει αφήσει τις καλύτερες αναμνήσεις, τόσο μεταξύ των συναδέλφων του όσο και μεταξύ των μαθητών του, όπως άλλωστε τονίστηκε και από συνάδελφό του καθηγήτρια, στον μεστό επικήδειο λόγο της. Ιδιαίτερα ως γυμνασιάρχης δεν έπαυε «νουθετών έναν έκαστον» των μαθητών του, προσεγγίζοντας παιδαγωγικά «ως στοργικός πατέρας» τα προβλήματα εκάστου.

Διάκονος και πρεσβύτερος έγγαμος κληρικός, χειροτόνηθηκε από τον μακαριστό Μητροπολίτη Νέας Ιωνίας κηρό Τιμόθεο υπηρετώντας και δαπανώμενος, όλα τα χρόνια της ιερατικής του διακονίας, στον Ιερό Ναό Αγίας Τριάδος Ηρακλείου. Όλοι τον ενθυμούνται ως άοκνο εργάτη και υπηρέτη της Εκκλησίας και αρωγό σε κάθε δυστυχούντα. Προσηνής, φιλαλήθης, δίκαιος, και προπαντός στοργικός πνευματικός πατέρας του λογικού του ποιμήνου. Η αγκαλιά του ήταν ανοιχτή προς όλους και η βοήθειά του άμεση και ειλικρινής σε όποιον τη ζητούσε.

Σε εμάς τους «περιλειπόμενους» συμμαθητές του, και δη τους ιερείς, θα μπορούσαμε να πούμε πως άφησε ως παρακαταθήκη την εργατικότητά του και τον ευθύ του λόγο.

Η εξόδιος ακολουθία τελέσθηκε στον Ιερό Ναό που μια ζωή υπηρέτησε, χοροστατούντων των Σεβασμιωτάτων Αρχιερέων:

Του Σεβασμιωτάτου Θερμοπολών κ. Ιωάννου, ο οποίος υπήρξε καθηγητής του, όπως και εις πολλών εξ ημών.

Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καστορίας κ. Σεραφείμ, ο οποίος υπήρξε πνευματικός του αυτάδελφος.

Και του συμμαθητού μας Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Θηβών και Λεβαδείας κ. Γεωργίου με τον οποίο διατηρούσε θερμή πνευματική φιλία.

Το πλήθος των ιερέων, κυρίως όμως των λαϊκών, των συναδέλφων του καθηγητών και των μαθητών του, που κατέκλυσαν τον Ιερό Ναό είναι οι αδιάψευστοι μάρτυρες του πόσο αγαπητός σε όλους ήταν ο π. Ιωάννης.

Αγαπητέ αδελφέ, συλλειτουργέ και συμμαθητά μας, θα ενθυμούμεθα τη μνήμη σου, θα μνημονεύουμε το όνομά σου στην Αγία Πρόθεση και με τον λόγο της Αγίας μας Εκκλησίας προπέμπουμε την ιερατική σου ψυχή ευχόμενοι:

«...Κύριε καὶ Θεέ μας, τὸν δοῦλο Σου Ἱερέα Ιωάννην, ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν μας, ὁ ὅποιος κοιμήθηκε μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως στὴν αἰώνια ζωή, ἀνάπταυσε στοὺς κόλπους Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. Καὶ ὅπως στὴν γῆ τὸν ἀξίωσες νὰ γίνει λειτουργός Σου, ἔτσι ἀνάδειξε τὸν λειτουργὸν καὶ στὸ οὐράνιο θυσιαστήριο Σου. Καὶ ὅπως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων τὸν ἐκόσμησες μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερατικῆς Σου χάριτος, ἔτσι καὶ μεταξὺ τῶν ἀγγέλων παράλαβε τὸν ἀκατάκριτον στὴν Τριαδικὴ δόξα Σου. Ἐσύ ποὺ ἔκανες ἔνδοξη τὴ ζωή του στὴ γῆ, κάνε μὲ τὸν θάνατό του νὰ μπεῖ στὸν τόπο τῶν Ἅγιων Σου καὶ τοποθέτησε τὸ πνεῦμα του μεταξὺ ἐκείνων ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ Σὲ εὐαρέστησαν». Αμήν.

Σημείωση: Ευχαριστούμε τον συμμαθητή μας π. Θεόδωρο Φωτιάδη, εφημέριο του ιερού ναού Ζωοδόχου Πηγῆς Μελισσίων, για τα βιογραφικά στοιχεία που έθεσε υπόψη μας. ☺

Από τη συνάντηση της 3ης Φεβρουαρίου: Αριστερά, ο καθηγητής κ. Βαϊόπουλος χαιρετά τον πρώην υφυπουργό Υγείας κ. Γιαννόπουλο. Δεξιά, ο πρόεδρος κ. Αθ. Ψυχογιός απευθύνεται στη Γενική Συνέλευση.

ΑΠΟΥΣΙC

Μάθημα ελευθερίας ενόψει της εθνικής μας παλιγγενεσίας

Τον Γιώργον Φωτόπουλον

Αν ρωτήσουμε τους μεγάλους σε ηλικία Έλληνες τι γιορτάζουμε στις 25 Μαρτίου, ξέρουν να μας απαντήσουν. Ξέρουν όμως και τα παιδιά τους;

«Μα τι λέτε τώρα;» θα ρωτήσει έκπληκτος ο αδαής περί τα σχολικά πράγματα της εποχής μας. «Δε διδάσκονται Ιστορία; Δε μαθαίνουν για τον Κολοκοτρώνη, τον Παπαφλέσσα, τον Νικηταρά; Για το αδούλωτο Σούλι, την πολιορκία του Μεσολογγίου και τον χορό του Ζαλόγγου;»

Το θέμα όμως δεν είναι αν διδάσκονται όλα αυτά, αλλά και πώς τα μαθαίνουν, όταν η Ιστορία έχει καταντήσει ένα δευτερεύον μάθημα. Τα σχολικά προγράμματα αγνοούν ότι η Ιστορία είναι η συλλογική μνήμη, που επιτρέπει την κατανόηση του παρόντος και μέσα από τη γνώση του παρελθόντος τη σύλληψη του μέλλοντος. Αποκαλύπτει τα προτερήματα και τα μειονεκτήματά μας, καλλιεργεί το πατριωτικό αίσθημα, σφυρηλατεί τη συνείδηση της συνέχειας, της ενότητας και της αγωνιστικότητας για τις μεγάλες αξίες. Αναδεικνύει τα εθνικά ιδεώδη, τις θυσίες των προγόνων μας υπέρ βωμών και εστιών, εναισθητοποιεί και συνειδητοποιεί. Η στείρα μνημόνευση για την αποκόμιση βαθμού δεν ωφελεί.

Να μιλήσουμε λοιπόν στα παιδιά για το 1821 δεν αρκεί. Πρέπει να τους γίνει βίωμα η κατάσταση που επικρατούσε στην πατρίδα μας προ της Επανάστασης. Άλλος λαός θα είχε σβήσει από τον χάρτη, γιατί θα είχε αφομοιωθεί με τον κατακτητή. Θα είχε ξεχάσει τη γλώσσα του, την ιστορία του, το όνομά του, τα πιστεύωντα. Πολύ περισσότερο, όταν βρισκόταν στη θέση του ραγιά, δηλαδή του δούλου, που θα μπορούσε να γίνει ελεύθερος μόνο όταν αλλαξιοπιστούσε...

Όμως οι Έλληνες, οι Ρωμαίοί ή οι Γραικοί όλα αυτά τα χρόνια έμειναν και Έλληνες και χριστιανοί. Σκλαβωμένοι, αλλά με την ελπίδα ζωντανή πώς μια μέρα θα αποκτήσουν την ελευθερία τους. Έβλεπαν τις ελληνικές τους εκτάσεις, τη γη που ήταν προαιώνια δική τους. Αγνάντευαν την Αγια-Σοφιά και την Πόλη και τραγουδούσαν: «πάλι με χρόνους με καιρούς, πάλι δικά μας θα 'ναι».

Έτσι ξημέρωσε η μεγάλη μέρα. Και με την ευλογία της Εκκλησίας μας ύψωσαν το Λάβαρο της Επανάστασης. Και ο Θεός, που «έδωσε τον λόγο Του και δεν τον παίρνει πίσω», καθώς έλεγε ο Κολοκοτρώνης, τους χάρισε την ελευθερία τους ύστερα από τετρακόσια ολόκληρα χρόνια σκλαβιάς, με αγώνες και θυσίες δέκα ολόκληρων χρόνων.

Πολλοί λαοί μιλούν για ελευθερία. Μα αν ένας λαός αγωνίστηκε για την ελευθερία του με τόση επιμονή, με τέτοιες συνθήκες, με τόση θυσία, τόσο πολλά χρόνια, ήταν

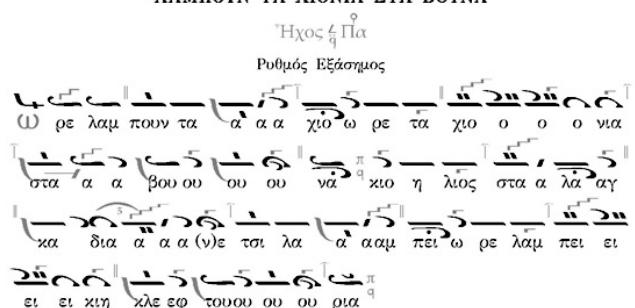
ο δικός μας λαός, ο ελληνικός. Αν τα παιδιά μας δεν τα μάθουν αυτά, πώς θα μπορούν να ονομάζονται Έλληνες; Η λέξη αυτή δεν είναι ένας απλός προσδιορισμός που σημαίνει έστω την καταγωγή μας. Μαρτυρά τη γενιά μας, την αρχαία και νεότερη ιστορία μας, τη μοναδική, τη γλώσσα μας που είναι η αρχαιότερη, η ωραιότερη και η πλουσιότερη γλώσσα του κόσμου.

Αυτά θυμόμαστε στις 25 του Μάρτη και αυτό γιορτάζουμε. Σε αυτά πρέπει να επιμένουν οι δάσκαλοι και οι καθηγητές μας, για να μαθαίνουν τα παιδιά μας, όχι ως μάθημα αλλά ως ζωντανή ιστορία της φυλής μας. Και υπάρχουν τέτοιοι λειτουργοί ακόμη, ευτυχώς, που καίγονται σαν λαμπάδα στην έδρα, παρουσιάζοντας βίωμα και δίνοντας πραγματικό μάθημα ελευθερίας, αψηφώντας ανηγόρως την «μόδα» της εποχής τους χαρακτηρίζει «εθνικιστές».

Πόσοι όμως έχουν αυτή την τόλμη να σταθούν σ' αυτό το ύψος; Σε πόσους υπάρχει αυτό το μεράκι; ◎

Το τραγούδι των Κολοκοτρωναίων

ΛΑΜΠΟΥΝ ΤΑ ΧΙΟΝΙΑ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ

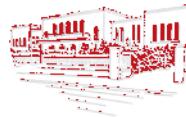

Λάμπουν τα χιόνια στα βουνά κι ο ήλιος στα λαγκάδια,
έτοι λάμπει κι η κλεψτουρά, οι Κολοκοτρωναίοι,
πάχουν τ' ασήμια τα πολλά, τις ασημένιες πάλες.
Κι αυτοί δεν καταδέχονται την γη να την πατάνε.
5 καβάλλα πάιρ' αντίδερο απ' του παπά το χέρι.
Φλοιριά ρίχγουν στην Παναργά, φλοιριά και στους ογίους,
και στον αφέντη το Χριστό τις ασημένιες πάλες.

ΛΑΜΠΟΥΝ ΤΑ ΧΙΟΝΙΑ ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ

Από την υπό έκδοση μουσική συλλογή (245 Δημοτικών τραγουδιών) του Γιώργη Χρ. Γιαννακόπουλου

Η ΣΤΗΛΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ

«Την ζώσαν αγάπην προς τον Θεόν και τους ανθρώπους να εργάζεσθε και εν αγάπῃ να συμπεριφέρεσθε πάντοτε.
Καλήν αντάμωσιν εις την μέλλουσαν Πόλιν».

(+Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου κυρός Προκόπιος)

Σ' αυτή τη σελίδα μπορεί κάθε μέλος της Ένωσης να στέλνει τις συνεργασίες του για δημοσίευση. Εφόσον είναι εφικτό, μπορούν να στέλνουν τα κείμενά τους σε δισκέτα υπολογιστή ή σε CD, ή στην ηλεκτρονική διεύθυνση mkal8645@gmail.com. Εννοείται βέβαια ότι λόγω στενότητας του χώρου οι επιστολές σας θα πρέπει να έχουν μειωμένη έκταση (έως 300 λέξεις). Με μεγάλη μας χαρά θα δεχόμαστε υποδείξεις και προτάσεις σας για τη βελτίωση της ύλης και την καλύτερη εξυπηρέτηση των σκοπών της ΕΝΩΣΗΣ μας.

Ζητούμε συγγνώμη που, λόγω πληθώρας ύλης, δεν μπορέσαμε να δημοσιεύσουμε όλες τις συνεργασίες που στάλθηκαν. Αυτές θα δημοσιευθούν σε επόμενα φύλλα.

Μπορείτε να στέλνετε τις επιστολές σας στο φαξ 210 2819550 ή στο e-mail: mkal8645@gmail.com και τις συνδρομές σας στον λογαριασμό της ΕΤΕ, IBAN GR 0701101510000015129611214.

Από τον Γενικό Αρχιερατικό Επίτροπο της Ι. Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου **πρωτοπρεσβύτερο Γεράσιμο Φυλακτάκη** λάβαμε και δημοσιεύουμε την παρακάτω επιστολή:

Αγαπητοί μου της Ενώσεως,
Έλαβον την ευγενώς αποσταλείσαν μοι ΦτΑ (αρ. φ. 42)
κυκλοφορηθείσαν τη προνοία και μερίμνη υμών και ευ-
χαριστώ πολύ.

Με περισσόν ενδιαφέρον διεξήλθον τας σελίδας της Εκδόσεως, γνωρίζοντας ασφαλώς εκ προτέρου ότι ο μα-
καριστός Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θά-
σου –ευεργέτης, στοργικός πατήρ και καθοδηγητής μου-
κυρός Προκόπιος εφοίτησεν εις την περίφημον Εκκλη-
σιαστικήν Σχολήν της Κορίνθου, την οποίαν ιδιαιτέρως
ηγάπα ως «τροφόν» αυτού. Άλλωστε, εις την ιδιόγραφον
διαθήκην του, μεταξύ άλλων, δεν ελησμόνησε να μνημο-
νεύει «τους αδελφούς και φίλους των χρόνων των σπου-
δών του».

Όσα αξιοχρέως και τιμητικώς εγράφησαν περί του κοι-
μηθέντος Ιεράρχου υπό των συσπουδαστών και εκ του
σύνεγγυς γνωριζόντων την πορείαν και το έργον του κα-
τά την πολύχρονη αρχιερατικήν διακονίαν του, εγένοντο
πρόξενος συγκινήσεως και οπωδήποτε συμβάλλουν τα
μέγιστα εις την διατήρησιν της αγαθής μνήμης αυτού.

Εις επίρρωσιν των γραφέντων, έχων δε την εμπειρίαν
της μετ' αυτού στενής συνεργασίας και της παρά τους πό-
δας του βιοτής και μαθητείας, ημπορώ αβιάστως να μαρ-
τυρήσω περί της θυσιαστικής αγάπης του προς τον πλη-
σίον, της καλοκάγαθης καρδίας του, του αληθούς αισθή-
ματος της αρχιερατικής ευθύνης και της προς την Μητέ-
ρα Εκκλησίαν ευγνωμοσύνης του. Αφού, τω όντι, κατη-
νάλωσε τον άπαντά του βίον εργαζόμενος νύκτα και ημέ-
ρα υπέρ του εμπιστευθέντος αυτώ ποιμνίου, το οποίον
ηγάπησεν εξ όλης καρδίας, ψυχής και διανοίας και εποί-
μανεν θεοφιλώς, μη δίδων ύπνον τοις κροτάφοις του και
τοις βλεφάροις του νυσταγμόν.

Συγχαίρων, λοιπόν, διά την εμπνευσμένην έκδοσιν, εύ-
χομαι εκ μέσης καρδίας όπως ο δωρεοδότης Αρχιποίμην
Κύριος χαρίζηται Υμίν παν δώρημα τέλειον, υγείαν, μα-
κροημέρευσιν, προκοπήν εν πάσι και ευόδωσιν των επι-
διωκομένων.

Εν τέλει, επιτραπείτω μοι να σας διαβεβαιώσω ότι διά-
πυρος ευχή του κοιμηθέντος Ιεράρχου και προς υμάς τους
συμμαθητάς της εν Κορίνθῳ Εκκλησιαστικής Σχολής απο-
τελούν οι αποτυπωμένοι εις την ιδιόγραφον διαθήκην
«κύκνειον ἄσμα» του πολυκλαύστου Μητροπολίτου μας
κυρού Προκοπίου προτρεπτικοί λόγοι του: «Την ζώσαν
αγάπην προς τον Θεόν και τους ανθρώπους να εργάζε-
σθε και εν αγάπῃ να συμπεριφέρεστε πάντοτε.

»Καλήν αντάμωσιν εις την μέλλουσαν πόλιν».

Μετά τιμής και πολλής της εν Κυρίω αγάπης.

Πρωτ. Γεράσιμος Φυλακτάκης

Από τον απόφοιτο της Σχολής μας κ. **Σπυρίδωνα Παρα-
μυθιώτη**, Επίτιμο Σύμβουλο Επικρατείας, λάβαμε την
ακόλουθη επιστολή:

ΒΡΑΒΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ... ΛΛΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Ως πτυχιούχος της Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου,
της Σχολής μας, και συνάμα μέλος της Ένωσής μας, από
τις εργασίες και τις δραστηριότητες της οποίας απέχω τα
τελευταία χρόνια για προσωπικούς αυστηρώς λόγους,
ουχ ήττον όμως καθιστάμενος κοινωνός των όσων λαμ-
βάνουν χώραν από τις σχετικές δημοσιεύσεις, ανακοινώ-
σεις και τις πληροφορίες που παρέχονται μέσω του πα-
ρόντος περιοδικού, με αφορμή, δε, την πρόσκληση που
ως Δ.Σ. της Ένωσης απευθύνατε στα μέλη αυτής, να **πα-
ραστούμε** προκειμένου όπως, κατόπιν της σχετικής ανα-

κοινώσεώς σας με το επίγραμμα «ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΜΑΣ ΠΟΥ ΕΚΑΝΑΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΚΑΡΙΕΡΑ όπου αναφέρεται: «...για να τιμήσουμε όπως πρέπει τους άξιους εκπροσώπους της Σχολής μας μέσα σε πανηγυρική ατμόσφαιρα», θα ήθελα να προβώ και να μοιρασθώ μαζί σας κάποιες σκέψεις και απόψεις μου. Τούτο πράττω όλως ενσυνειδήτως και χωρίς καμία διάθεση κριτικής της σχετικής απόφασης του Δ.Σ. του Σωματείου μας με την οποία, όπως αναφέρεται στο προοίμιο της σχετικής ανακοίνωσης-πρόσκλησης, **κρίθηκε σκόπιμο η Ένωσή μας να τιμήσει τα μέλη-αποφοίτους της Σχολής μας που «κατέλαβαν ακαδημαϊκές θέσεις σε Πανεπιστήμια και Ανώτατες Σχολές του εσωτερικού και του εξωτερικού και διέπρεψαν στον πνευματικό στίβο, προσφέροντας πολλά στην επιστήμη, την κοινωνία και στον πολιτισμό της χώρας μας».** Εν αρχή, θα ήθελα να δηλώσω ότι νόμιμοι εκπρόσωποι των μελών-αποφοίτων της Σχολής μας είναι μόνον το νομίμως εκλεγέν από τα εν λόγω μέλη Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο εκπροσωπεί νομίμως το Σωματείο, δηλαδή την Ένωση ενώπιον πάσης αρχής κτλ. σύμφωνα με το καταστατικό του. Συνεπώς, τουλάχιστον ο υποφαινόμενος αναγνωρίζω ως νομίμους εκπροσώπους της Σχολής μόνον το νομίμως εκλεγέν Δ.Σ. της Ένωσης και κανέναν άλλο. Αν κάποιος θεωρεί ότι εκπροσωπείται από τους αναδειχθέντες σε ακαδημαϊκές θέσεις πτυχιούχους της Σχολής και μέλη της Ένωσης ή άλλους, τούτο ανήκει στη διακριτική του ευχέρεια, τίποτε όμως δεν είναι δυνατόν να οδηγήσει στην ως άνω νόμιμη εκπροσώπηση πλην του Δ.Σ. της Ένωσης. Εξάλλου, θα πρέπει προσέτι να τονίσθει ιδιαιτέρως και να λαμβάνεται σοβαρώς υπόψη για την εγκυρότητα των λαμβανομένων αποφάσεων και το σχετικό άρθρο του καταστατικού της Ένωσης το οποίον ορίζει και τον σκοπό της. Δε γνωρίζω αν μεταξύ των σκοπών της Ένωσης περιλαμβάνονται και **βραβεύσεις μελών αυτής**, ούτε και την προ τούτο διαλαμβανόμενη αιτιολογία.

Περαιτέρω, θα ήθελα ιδίως να τονίσω ότι η Σχολή μας ήταν παραγωγική **Ιερέων Β' Κατηγορίας**, για τον λόγο δε αυτόν ο απονεμόμενος κατά την αποφοίτησή μας τίτλος δεν ήταν «**απολυτήριο**» αλλά «**ΠΤΥΧΙΟΝ**». Από τα στοιχεία δε τα οποία υφίστανται* προκύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος των πτυχιούχων της Σχολής, έχοντας είτε αυτό καθαυτό το εν λόγω πτυχίον ως τυπικό προσόν, είτε συνεχίζοντας τις σπουδές του στο πανεπιστήμιο και αλλαχού, έχουν καταστεί (χειροτονηθεί) ιερείς και έχουν αναλάβει καθήκοντα είτε σε ενορίες πόλεων, κωμοπόλεων και χωριών, είτε ως εκπαιδευτικοί Μέσης Εκπαίδευσης (γυμνάσιο-λύκειο), ενώ άλλοι πτυχιούχοι της Σχολής ακολούθη-

σαν άλλες σπουδές πανεπιστημιακές και ανεδείχθησαν σε άλλα διαφορετικά επαγγέλματα ή λειτουργήματα. Ενόψει όλων αυτών, μου εγεννήθη το ερώτημα: για ποιο λόγο η παρούσα «επιλεκτική» και ειδικότερη διάκριση, κατά κυριολεξία, κάποιων ενάριθμων συμμαθητών μας εν ευρεία εννοία, εφ ω και αποφοίτων-πτυχιούχων της Σχολής μας, οι οποίοι «πράττοντες δί' αυτούς» ανεδείχθησαν και επαξίως κατέλαβαν θέσεις ακαδημαϊκές σε πανεπιστήμια και άλλα ΑΕΙ του εσωτερικού ή ακόμα και του εξωτερικού, όπως αναφέρεται και στην πρόσκληση. Προσπάθησα, κατά τον προβληματισμό μου αυτόν, είναι αλήθεια, να εφεύρω έστω κατά πιθανολόγηση κάποια αιτιολογία της απόφασής σας για την ως άνω «διάκριση», πλην όμως ομολογώ δυσκολεύθηκα ή μάλλον δε μου ήταν καθόλου δυνατή η εύρεση αιτιολογίας, την οποία ασφαλώς εσείς έχετε περιλάβει στο σχετικό πρακτικό συνεδρίασης του Δ.Σ. και την οποία μέχρι σήμερα αγνοώ. Συνεπώς, και εξ αυτού του λόγου, πάντοτε κατά την άποψή μου, η «διάκριση» αυτή δεν αιτιολογείται. Η επίκληση στη σχετική απόφασή σας λόγω όπως: «διέπρεψαν στον πνευματικό στίβο, προσφέροντας πολλά στην επιστήμη, την κοινωνία... και λάμπρυναν την ιστορία της Σχολής μας» δεν επαρκούν ως έρεισμα της αιτιολογίας, καθώς εκφέρεται από «συμμαθητές» για «συμμαθητές» κατά προφανή διάκριση. Η αναγνώριση και η εν ταυτώ βράβευση κάποιου, οποιοσδήποτε και αν είναι αυτός και οποιαδήποτε υψηλή θέση και αν έχει καταλάβει στην κοινωνία, δεν έρχεται από τους έσω αλλά από τους έξω και, προκειμένου ειδικότερα για τους ακαδημαϊκούς διδασκάλους, από μόνους τους φοιτητές τους, τους εν συνεχείᾳ πτυχιούχους των Σχολών τους, οι οποίοι ως γνήσια «πνευματικά τέκνα» αυτών συνεχίζουν το έργο τους. Ευνόητον είναι ότι όλοι εμείς, ως εν ευρεία εννοία, όπως προελέχθη, συμμαθητές αυτών, είτε και άλλων «αναδειχθέντων» ομοίων, απλώς χαιρόμαστε και ασφαλώς καμαράνουμε. Από αυτό όμως το σημείο μέχρι του άλλου, δηλαδή να προβαίνουμε σε ειδικότερη μεταχείριση αυτών, να βραβεύουμε δηλαδή αυτούς για το προφανές έργο το οποίο εκόντες ανέλαβαν και κατά τη γνώμη μου υπόχρεοι προς τούτο επιτελούν ή έχουν επιτελέσει, έχω τη γνώμη ότι μόνη η ενέργεια αυτή μόνον απογοήτευση, ίσως και πίκρα είναι πιθανόν να δημιουργήσει ή έχει δημιουργήσει έστω και σε μερικούς εξ ημών, αν όχι και κάποιες έστω και μικρές διαιρετικές καταστάσεις, τις οποίες προφανώς και απεύχομαι. Και επεξήγω. Αν οι εν λόγω ακαδημαϊκοί διδάσκαλοι τους οποίους, ας σημειωθεί, προσωπικώς, όπως άλλωστε όλους τους «**δασκάλουν**» μου, τιμώ και γεραίρω, είναι αυτοί και μόνον **άξιοι** αυτής της τιμητικής εκατέρωθεν διάκρισης για «ό, τι έχουν προσφέρει στην κοινωνία, στον πολιτισμό» ευλόγως, πάλιν κατ' εμέ ανακύπτει και μάλιστα αμείλικτο το ερώτημα: «οι ιερείς, οι παπάδες, οι απλοί αυτοί λευίτες οι οποίοι έχουν στελεχώσει τις ενορίες της χώρας μας μέχρι τις τελευταίες ακριτικές περιοχές και εσχατιές της, προσφέροντας θείον τε και ανθρώπινον έργο, ποιμαίνοντες τα ποιμνιά τους, τους

* Βλ. Λεύκωμα με τίτλο: «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΟΡΙΝΘΟΥ 1924-1971» (Επανέκδοση 2014). Εκ των 335 Μελών της Ένωσης (βλ. Σχετικό Ονομαστικό Κατάλογο) το 1/3 περίπου αυτών (96) είναι ιερείς, και ιερείς-καθηγητές θεολόγοι.

πιστούς τους οποίους εμπιστεύθηκε σ' αυτούς ο πνευματικός τους και ο επιχώριος Μητροπολίτης μέσω της επικλήσεως της Θείας Χάριτος, άραγε αναρωτήθηκε κάποιος τι έχουν προσφέρει; Και αν για αυτό θα πρέπει να τύχουν και αυτοί ΟΛΟΙ κάποιας ειδικής διακρίσεως και αναγνωρίσεως από όλους ημάς τους εν ευρείᾳ εννοία **συμμαθητές τους**; Ασφαλώς και το ερώτημα αυτό είναι άκρως ρητορικό, καθώς όλοι γνωρίζουμε το έργο το οποίο παράγουν οι ιερείς μας (πνευματικό, ψυχολογικό, υποστηρικτικό, παιδαγωγικό, φιλανθρωπικό κ.ά.) και ενίστε κάτω από ποιες συνθήκες. Αλήθεια, όμως, ποιος από όλους ημάς και κυρίως από τους νομίμους εκπροσώπους μας στα κατά καιρούς Διοικητικά Συμβούλια της Ένωσής μας, τα οποία ελάμβαναν διάφορες αποφάσεις, οι οποίες και υλοποιήθηκαν, σχετικές με βραβεύσεις, ανακηρύξεις, τιμητικές διακρίσεις, απονομή μεταλλίων και ειδικών πλακετών και διπλωμάτων, επίσης για μια άλλη κατηγορία πτυχιούχων της Σχολής, εκείνης των Αρχιερέων (Μητροπολιτών και Επισκόπων), απλώς και μόνον **σκέψθηκε** να προτείνει να **ΒΡΑΒΕΥΘΕΙ** στο πρόσωπο ενός ιερέως, παπά, ενός λευτή του πλέον απομακρυσμένου σημείου της Χώρας, το σύνολον των ιερέων αποφοίτων-πτυχιούχων της Σχολής μας, οι οποίοι, παρά πάσαν ειδικότερη τιμητική διάκρισή τους, έχουν επιτελέσει και συνεχίζουν να επιτελούν ευόρκως, ανιδιοτελώς και με κάθε δυνατή συνέπεια το μέγα έργο της διαποίμανσης των ενοριτών τους, με υπομονή και επιμονή, με καρτερία και αντοχή στις δύσκολες περιπτώσεις, παρέχοντας συμβουλές, οδηγίες, παραμυθία, κατευθύνοντας τους νέους της ενορίας τους, ώστε να αποφεύγουν παγίδες και επικίνδυνους, ιδιαίτερα σήμερα, δρόμους, αλήθεια! αναρωτήθηκε κάποιος αν το έργο αυτό είναι σπουδαίο και μέχρι ποιου σημείου εκτείνεται η αξία, η σημασία και εντέλει η σπουδαιότητά του; Εδώ το ερώτημα δεν τίθεται ρητορικά αλλά με κάθε πραγματικότητα και αλήθεια, και η απάντηση είναι κατά δυστυχή συγκυρία πικρή: ΟΧΙ. Άλλα συνεχίζω. Είναι δυνατόν να γίνει αποτίμηση και εντεύθεν κάποιος παραλληλισμός του έργου που τίθεται και ως αιτιολογία της βράβευσης κάποιων συμμαθητών πτυχιούχων εξ ημών (όπως ακαδημαϊκών διδασκάλων, αρχιερέων) με το επίσης παραγόμενο πνευματικό και λοιπό ποιμαντικό έργο των ιερέων μας συμμαθητών οι οποίοι νυχθμερόν εργάζονται αδιαλείπτως για την πνευματική και ηθική βελτίωση των ενοριτών τους, έχοντας συνάμα αναλάβει το μεγάλο βάρος της τελείωσής τους και φέροντες επί των ταπεινών ώμων τους τις αμαρτίες αυτών για τις οποίες και προσεύχονται; Απάντηση... Δεν έχουν λαμπρύνει και αυτοί, οι ταπεινοί τη καρδία συμμαθητές μας ιερείς, την Εκκλησία του Ιησού, δεν έχουν παραγάγει αυτοί αγλαούς καρπούς πνευματικούς, δεν έχουν προσφέρει στην κοινωνία και στον πολιτισμό μας, δεν έχουν αναδείξει και άλλους στο ιερατικό αξίωμα, δε συνεχίζουν να προωθούν το έργο της θείας ενανθρωπήσεως για το οποίο έχουν λάβει τη θεία χάρη; Ασφαλώς η απάντηση δεν είναι άλλη από καταφατική. Όλους λοιπόν αυτούς τους

λευτες που κοσμούν και λαμπρύνουν τον κλήρο, την κοινωνία από την οποία προέρχονται και την οποία διακονούν, αυτούς, που με μείζονα αυταπάρνηση ποιμαίνουν τον περιούσιο λαό, αυτούς που επαγρυπνούν για τον λαό αυτόν, αυτούς που θα μπορούσε να πει κάποιος ότι συνιστούν, μαζί με τους άξιους ιεροψάλτες που επίσης έχουν στελεχώσει τα ψαλτήρια των ιερών ναών της πατρίδας μας, τους «**άξιους εκπροσώπους**» της Σχολής μας, πέραν των ανωτέρω νομίμων, για τους οποίους προσωπικώς σεμνύνομαι, ποιος τους έχει σκεφθεί απλώς; Δε θα ήθελα επ' ουδενί να θεωρηθεί ότι σκοπός μου ήταν να μειώσω ή ακόμα να υποβαθμίσω το έργο των ακαδημαϊκών διδασκάλων που προέρχονται από τη Σχολή μας, μακράν εμού τέτοια σκέψη, ούτε βεβαίως την προσωπικότητά τους, προδήλως αδιαφοριστήτη. Οι ίδιοι, όμως, ασφαλώς καθ' όλη τη διάρκεια της επιτυχούς σταδιοδρομίας τους θα έχουν τύχει πολλών και ιδιαίτερων διακρίσεων και τιμών, ως εκ της θέσεώς τους και της προσωπικότητάς τους. Για τους προαναφερόμενους όμως ιερείς μας οι οποίοι δεν έχουν τέτοια «τύχη», μία είναι η «**διάκριση**»: η **αγάπη**, ο **σεβασμός** και η **εμπιστοσύνη** των **ενοριτών τους προς το πρόσωπο του ιερέα τους, του παπά τους**. Αυτή θεωρώ ότι είναι επαρκής, καθώς, κατά τη γνώμη μου πάντοτε, δεν υπάρχει μεγαλύτερη διάκριση και ούτε δίδεται αυτή, εκτός εκείνης που αφορά την αναγνώρισή σου ως καλού ποιμένος από εκείνους τους οποίους ποιμαίνεις και διοικείς. Ενόψει λοιπόν όλων αυτών, και για την αποκατάσταση της αρχής της ίσης μεταχείρισης θεωρώ ως προσωπικότητα που με συγκινεί, με συναρπάζει, με κάνει υπερήφανο, αυτή του ταπεινού ιερέα, τον λευτή, ο οποίος υπηρετεί στο πλέον απομακρυσμένο σημείο της ελληνικής επικράτειας, πτυχιούχου και εν ευρείᾳ εννοία συμμαθητού μου στην Εκκλησιαστική Σχολή Κορίνθου. Αυτό το πρόσωπο, το ανιδιοτελές και τιμημένο, σας **καλώ να βραβεύσουμε ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ** σε κάποια προσεχή και προπάντων επιφανή εκδήλωση της Ένωσής μας. Δι' αυτού και μέσω αυτού του προσώπου θα έχουμε προσφέρει τη μεγίστη **ΒΡΑΒΕΥΣΗ** σε όλους τους ιερείς συμμαθητές μας εν ισότητι και χωρίς επιλεκτικές προτιμήσεις και διακρίσεις. Πέποιθα δε ότι όλοι οι ανωτέρω και καθ' οιονδήποτε τρόπο βραβευθέντες, τιμηθέντες και αξιωθέντες κάποιας τιμητικής διάκρισης εκ μέρους του Δ.Σ. της Ένωσής μας, ομογάλακτοι της Σχολής μας θα θελήσουν να παραστούν **λαμπρώντες** την εκδήλωση αυτή. ◉

Σπυρίδων Α. Παραμυθιώτης

Απάντηση

Αγαπητέ ομογάλακτε αδελφέ,

Όπως γνωρίζεις, το Δ.Σ. της Ένωσής μας καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να κρατήσει αρραγή την ενότητα του Σωματείου μας και είναι γνωστές σ' εσένα και σε όλους οι πρωτοβουλίες που έχει πάρει ως τώρα προς αυτόν τον στόχο. Γνωρίζεις καλά την κατάσταση που επικρατούσε από το 2000 ως το 2003 περίπου και την ανυποληψία στην οποία είχε περιέλθει η Ένωσή μας από τους περισσότερους από εμάς. Με τις άκοντες προσπάθειες των μελών του Δ.Σ. γεφυρώθηκαν οι περισσότερες αντιθέσεις και βαδίζουμε σήμερα εν έτει 2018 σε δρόμους που δεν είχαμε καν ονειρευτεί. Οι δύο κύριες ετήσιες συναντήσεις μας γίνονται με επιτυχία, η προσέλευση συμμαθητών είναι ικανοποιητική, κυριαρχεί η σύμπνοια και η αγάπη ανάμεσά μας. Υπάρχουν βεβαίως και αντιρρήσεις και διαφορετικές γνώμες, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη από το Δ.Σ. και –στο μέτρο του δυνατού– ικανοποιούνται.

Πάντα χαιρόμαστε ν' ακούμε τις απόψεις, τις θέσεις και τις προτάσεις των συμμαθητών μας, ακόμα και αν είναι αντιθέτες από τις δικές μας, και τις συζητούμε μεταξύ μας για το καλό της Ένωσης. Η αντιθετή άποψη, όταν είναι καλοπροαιρετή και έχει ως βάση τον ξεκάθαρο λόγο και τη γνώση των θεμάτων, πάντα είναι εποικοδομητική.

Έτσι λοιπόν και η δική σου επιστολή, η κατάθεση της γνώμης σου και οι προτάσεις σου μας απασχόλησαν και θα μας απασχολήσουν στο άμεσο μέλλον, πόσω μάλλον όταν είναι προτάσεις από έναν έγκριτο νομικό του κύρους και του ύψους του δικού σου. Θα θέλαμε μάλιστα να βρεις τον χρόνο και να συμμετάσχεις στην προσπάθεια υλοποίησή τους.

Αντιλαμβάνομαι, λοιπόν, ότι έχεις μια διαφορετική θέση ως προς τη βράβευση κάποιων συμμαθητών που επάξια μας «εκπροσωπούν» με το αξίωμα και το κύρος τους, κάνοντας περισσότερο γνωστό το όνομα της Σχολής μας στο πανελλήνιο. Να σου θυμίσω ότι το Δ.Σ. είχε ομόφωνα πάρει την απόφαση να τιμώνται κατά τις ετήσιες συναντήσεις μας κάποια εξέχοντα μέλη της Ένωσης, που αγωνίστηκαν ίσως περισσότερο από άλλους και διακρίθηκαν για την προσφορά τους στην κοινωνία. Η απόφαση αυτή είχε δημοσιευτεί στο περιοδικό μας. Η αρχή έγινε με τη βράβευση των Μητροπολιτών. Συνεχίσαμε με τη βράβευση των καθηγητών Ανωτάτων Σχολών.

Παραθέτω ακολούθως κάποια από τα κύρια σημεία της επιστολής σου και, αν κάτι δεν έχω κατανοήσει καλά, διόρθωσέ με:

1. Οι βραβευθέντες δεν είναι νόμιμοι εκπρόσωποι της Σχολής μας. Νομίμως την εκπροσωπεί μόνο το Δ.Σ. και επομένως μόνο αυτό αναγνωρίζεις.

2. Δεν προβλέπονται από το καταστατικό του σωματείου μας βραβεύσεις τέτοιου είδους.

3. Είναι επιλεκτική η διάκριση, διότι παραγνωρίζει τους

ιερείς και όσους έλαβαν πανεπιστημιακή μόρφωση και ανεδείχθησαν σε άλλα επαγγέλματα-λειτουργήματα.

4. Δε δικαιολογείται μια τέτοια διάκριση για κάποιους ευάριθμους, που «πράττοντες δι' εαυτούς» ανεδείχθησαν κτλ.

5. Η βράβευση έγινε από συμμαθητές σε συμμαθητές, άρα «έρχεται εκ των έσω και όχι από τους έξω». Π.χ. οι καθηγητές να βραβευτούν από τους φοιτητές τους.

6. Η ενέργεια αυτή μόνο πίκρα μπορεί να δημιουργήσει σε μερικούς εξ ημών, αν όχι και κάποιες μικρές διαιρετικές καταστάσεις.

7. Αν αυτοί (οι πανεπιστημιακοί) είναι οι μόνοι άξιοι αντής της τιμητικής διάκρισης, ανακύπτει το ερώτημα: οι ιερείς, οι απλοί λευτές δεν αξίζουν μια μεγαλύτερη ακόμα διάκριση; Είναι δυνατό να γίνει παραλληλισμός με τους βραβευθέντες;

8. ΠΡΟΤΑΣΗ: Σε κάποια επιφανή εκδήλωση της Ένωσης να γίνει βράβευση των ιερέων εν ισότητι και χωρίς επιλεκτικές διακρίσεις και προτιμήσεις, με την πρόθυμη παρουσία όλων όσων έχουν λάβει τιμητικές διακρίσεις από την Ένωση.

Θα προσπαθήσω να απαντήσω λοιπόν:

1. Η έννοια της εκπροσώπησης εδώ δεν έχει κάποια νομική σημασία. Όλοι –κατά τη γνώμη μου και μόνο– είμαστε εκπρόσωποι ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος που έλαμψε κάποια εποχή και τώρα δεν υπάρχει. Υπάρχουμε όμως όλοι εμείς και το εκπροσωπούμε στη συνείδηση των άλλων.

2. Το καταστατικό των σωματείων συνήθως δεν προβλέπει βραβεύσεις και τιμητικές διακρίσεις μελών. Αυτό όμως δεν εμποδίζει τα Δ.Σ. να προβαίνουν σε τέτοιες ενέργειες. Μπορώ εδώ να σου απαριθμήσω πολλά σωματεία που πρόσφατα βράβευσαν μέλη τους.

3. Και βέβαια είναι επιλεκτική η διάκριση. Είναι σωστή η άποψή σου. Πώς αλλιώς θα μπορούσε να γίνει όμως; Αφού μιλάμε για κάποιες ευάριθμες ομάδες (Μητροπολίτες, πανεπιστημιακοί κ.ά).

4. Όλοι μας, στην προσπάθειά μας να επιτύχουμε στη ζωή και να διακριθούμε μέσα στον κοινωνικό χώρο, «πράξαμε δι' εαυτούς». Η καταξίωση από τους άλλους ήλθε αργότερα, σύμφωνα με τα πεπραγμένα μας, και πήραμε ανάλογη εκτίμηση και θέση μέσα στην κοινωνία.

5. Όντως, η βράβευση έγινε από συμμαθητές σε συμμαθητές, πώς θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά!

6. Πράγματι, μερικοί έχουν διαφορετική άποψη και, κατά καιρούς, ιδίως μετά τη βράβευση των Μητροπολιτών, έχουν ακούσει από λίγους, ευεπίφορους σε τέτοιου είδους αντιδράσεις, μοιφές του τύπου «Δεν ντέρεστε να λιβανίζετε τους δεσποτάδες» κτλ. Υπάρχουν, αγαπητέ μου φίλε, κάποιοι ευάριθμοι, που ματαιολογούν και σπέρνουν διχόνοις κατηγορώντας το Δ.Σ. για πράξεις ή παραλείψεις του, βοώντες και διαρρηγνύοντες τα ιμάτιά τους. Δεν

έρχονται όμως κοντά, δεν αναλαμβάνουν την ευθύνη των λεγομένων τους, ούτε επιθυμούν να περάσουν τις ιδέες τους μέσα από τις Γενικές Συνελεύσεις ή με όποιον άλλο τρόπο επιθυμούν (π.χ. μέσα από το περιοδικό μας). Τους φταίει μόνο το Δ.Σ. ή ο συντάκτης του περιοδικού μας, που συνήθως δε δημοσιεύει δικές του απόψεις αλλά μόνο ότι του στέλνουν για δημοσίευση οι συμμαθητές-μέλη της Ένωσης...

7-8. Η ολοκληρωμένη πρότασή σου, πράγματι, είναι προς συζήτηση. Όλοι συμφωνούμε ότι πρέπει να τιμηθεί ο αγαθός λευτής, ο λειτουργός του Ιερού Θυσιαστηρίου, ο άνθρωπος που του εμπιστεύθηκε ο Θεός τη μεγάλη υπόθεση της σωτηρίας των ψυχών, ανεξάρτητα από το μορφωτικό του επίπεδο, για το δύσκολο αλλά και θεάρεστο έργο του. Θα θέλαμε μαζί σου να μελετήσουμε και τον τρόπο που θα γίνει αυτή η τιμή. Σε πολλά φύλλα της ΦΩΝΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ έχουν δημοσιευτεί κατά καιρούς έπαινοι, βραβεύσεις, τιμητικές διακρίσεις και άρθρα για συγκεκριμένους ιερείς. Όταν μαθαίνουμε κάτι σχετικό, τους αναζητούμε, παίρνουμε υλικό και γράφουμε σχετικά.

Αγαπητέ Σπύρο,

Δουλεύουμε όλα αυτά τα χρόνια, ως εθελοντές, με συνέπεια, αγάπη, με χριστιανική καθαρότητα, εργαζόμενοι ανιδιοτελώς και εκδαπανώμενοι, με προσήλωση στο καταστατικό για το καλό του σωματείου μας. Και «όπου το φως, δεν χωρεί πονηρίας ζόφος». Η πολύχρονη παραμονή μας στο Δ.Σ. δεν οφείλεται σε «εγωισμό και αλαζονεία», αλλά είναι αποτέλεσμα της απροθυμίας ένταξης νέων μελών στο Δ.Σ. Το δικό μας έργο έχει κριθεί από όλους. Μομφές ή υπαινιγμοί, έστω, για μεροληπτικές διακρίσεις δε μας ταιριάζουν (προς Θεού, δεν εννοώ το περιεχόμενο της επιστολής σου, αλλά την κακολογία ορισμένων).

Η αρνητική απήχηση όμως, την οποία ενδεχομένως μπορεί να προκαλέσουν, όχι τόσο για το Δ.Σ. αλλά για την τύχη του Συλλόγου μας, επικρίσεις τέτοιου είδους, σίγουρα μας ενδιαφέρει πολύ, ιδιαίτερα σε μια περίοδο που ετοιμαζόμαστε να «παραδώσουμε τα όπλα» στους νεότερους.

Από ανθρώπους που έχουμε μοιραστεί την ψυχή μας αρκεί η καλή πίστη, η στήριξη και όχι η σπίλωση. ☺

Με αδελφική αγάπη,
Μιχάλης Καλλαράς

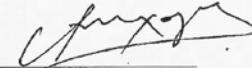
Ένωση αποφοίτων Εκκλησιαστικής Σχολής Κορίνθου
Τ.Θ. 52057, Τ.Κ. 14401, Μεταμόρφωση

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΧΡΗΣΕΩΣ 2017 (01/01/2017 - 31/12/2017)

ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ
1. ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ 4.310,00	1.ΕΛΑΤΑ 388,11
2.ΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ 1,07	2.ΕΚΔΟΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ 1.939,10
	3.ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΔΙΑΦΟΡΑ 2.737,66
	4.ΔΔΟΡΕΣ 1.000,00
	5.ΦΟΡΟΙ ΤΟΚΩΝ 0,15
	6. ΦΟΡΟΣ ΑΜΟΙΒΩΝ 83,50
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΔΩΝ 4.311,07	7.ΠΡΟΚΑΒΟΛΗ ΕΚΔ. 2018 450,00
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΑΜΕΙΟΥ 31/12/2016 11.022,97	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ 6.796,53
ΙΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 15.334,04	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΑΜΕΙΟΥ 31/12/2017 8.535,51
	ΙΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 15.334,04

ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ 31/12/2017
[ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Λ.Ο.Γ. ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ 1.51/296112-14]
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ 7.242,78 €
ΜΕΙΡΗΤΑ 1.292,73 €
ΣΥΝΟΛΟ 8.535,51 €

Αθήνα, 22 Ιανουαρίου 2018

Ο Γρόδρος

Αθανάσιος Ψυχογιός

Ο Ταμίας

Γεώργιος Κορκόντζηλας

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΧΡΗΣΕΩΣ 2018 (01/01/2018 - 31/12/2018)

ΕΣΟΔΑ	ΕΞΟΔΑ
1. ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ 3.500,00	1.ΕΛΑΤΑ 600,00
	2.ΕΚΔΟΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ 1.500,00
	3.ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ - ΔΙΑΦΟΡΑ 1.500,00
	4.ΔΔΟΡΕΣ 500,00
	5.ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ 200,00
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΔΩΝ 3.500,00	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ 4.300,00
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΑΜΕΙΟΥ 31/12/2017 8.535,51	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΑΜΕΙΟΥ 31/12/2018 7.735,51
ΙΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 12.035,51	ΙΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ 12.035,51

Αθήνα, 22 Ιανουαρίου 2018

Ο Γρόδρος

Αθανάσιος Ψυχογιός

Ο Ταμίας

Γεώργιος Κορκόντζηλας

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Λόγω πληθώρας ύλης πολλές συνεργασίες συμμαθητών δε δημοσιεύθηκαν στο παρόν φύλλο, αλλά θα δημοσιευθούν στο επόμενο.

Νικόλαος Πλανάς – Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

Από τον απόφοιτο του Εκκλησιαστικού Λυκείου Κορίνθου, θεολόγο, φιλόλογο, καθηγητή και υποψήφιο διδάκτορα του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γεώργιο Καψάλη λάβαμε την παρακάτω υπενθύμιση:

Φέτος η γενέθλιος μέρα του «αγίου των ελληνικών γραμμάτων», του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, συμπίπτει και πάλι με την Κυριακή Β' Νηστειών, όπως στις 4 Μαρτίου του 1851, ημέρα που γεννήθηκε.

Συμπίπτει, μάλιστα, και με τον εορτασμό της μνήμης του Αγίου Νικολάου του Πλανά, του φτωχού Αγίου της Εκκλησίας, του πράου και ταπεινού ιερέα του Ι. Ναού του Αγίου Ελισαίου, κοντά στο Μοναστηράκι, και εγκάρδιου φίλου του Παπαδιαμάντη. Η ζωή του ήταν η κορυφαία έκφραση της αληθινής κατά Χριστόν ζωής. Η πρώτη γραπτή μαρτυρία για την αγιότητα του Αγίου Νικολάου του Πλανά προέρχεται από τον ίδιο τον Παπαδιαμάντη, ο οποίος είχε διεισδύσει στα βάθη της αγιασμένης του ψυχής, τον είχε ξεχωρίσει από τους «επαγγελματικούς» ιερείς, όπως έλεγε, και είχε γράψει:

«Γνωρίζω έναν ιερέα εις Αθήνας. Είναι ο ταπεινότερος των ιερέων και ο απλοϊκότερος των ανθρώπων... Είναι αξιαγάπητος, είναι απλοϊκός και ενάρετος, άξιος του πρώτου Μακαρισμού του Σωτήρος».

Ο παπα-Νικόλας, όπως είπε στον επικήδειο λόγο του ο νεαρός φοιτητής της Θεολογίας και μετέπειτα Μητροπολίτης Παραμυθίας Τίτος, «ετίμησεν την Εκκλησίαν όσον ολίγοι, διεκρίθη τοσούτον εν αυτή, ούτως ώστε απέκτησε φήμην αγαθήν τιμώμενος παρά πάντων ανεξαιρέτως, ως άγιος άνθρωπος, διά τε την ενάρετον αυτού πολιτείαν, την βαθείαν προς τον Θεόν πίστιν και αφοσίωσιν, τα καλά έργα, τα οποία εποίησεν ως Ποιμήν ο Καλός του αμπελώνος Χριστού. Αυτού το πρότυπον έχων εν νω, ηκολούθησε πιστώς τα παραγγέλματά του, μηδόλως παρεκκλίνας των Θείων Αυτού εντολών».

Υπήρξε ο «λειτουργικότερος των ιερέων και άνθρωπος της προσευχής». Αφιλάργυρος, λιτοδίαιτος, απλός, ταπεινός, ελεήμων, γνωστός στον κόσμο ως ο θαυματουργός φτωχόπαπας της Αθήνας με την άγια ζωή και την ολόψυχη αφιέρωση στον Θεό, τον οποίο διακόνησε για πενήντα περίπου χρόνια.

Αποδήμησε εις Κύριον το 1932 και ετάφη μπροστά στο δεξιό κλίτος του Ναού του Αγίου Ιωάννου του Κυνηγού, όπου ιερουργούσε. Η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος τον ανακήρυξε Άγιο και η μνήμη του τιμάται στις 2 Μαρτίου.

Στην Εκκλησία του Αγίου Ελισαίου ήταν ψάλτης και εκκλησιαζόταν ο μεγάλος μας λογοτέχνης Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης... Έψαλλε στο δεξιό αναλόγιο και ο εξάδελφός του, επίσης δόκιμος διηγηματογράφος, ο Αλέξανδρος Μωραΐτιδης, στο αριστερό. «Δεν έψαλλαν, αλλά μιλούσαν, θαρρείς, με τον Θεό και μας ανέβαζαν και όλους μας στα ουράνια, να συναγροικηθούμε με τα λειτουργικά τους πνεύματα», όπως έλεγε ένας σύγχρονός τους ιερέας, ο παπα-Σταμάτης της Βρύσης.

Είναι γνωστές οι περίφημες αγρυπνίες που γίνονταν σ' αυτό το μικρό εκκλησάκι κοντά στο Μοναστηράκι με πρωτοβουλία του μεγάλου Σκιαθίτη και η κατάνυξη που επικρατούσε σ' αυτές. Ο Παπαδιαμάντης, όταν έψαλλε, «δεν ηρκείτο εις απλούν μόνον τονικόν χρωματισμόν των φράσεων... αλλ' εσκίρτα αληθώς, ηγάλλετο, εθλίβετο, εταπεινούτο, και οιονεί συνέπασχε μετά του υμνωδούν. Τούτο πολλάκις εξεδήλου είτε διά του χρωματισμού της φωνής αυτού είτε διά των κινήσεων» (Π. Β. Πάσχου, «Ο φτωχός άγιος»). Οι ολονυκτίες αυτές τελούνταν με ευλάβεια και προσείλκυαν πλήθος κόσμου από όλη την Αθήνα. Ανάμεσά τους ήταν και μεγάλες προσωπικότητες των Αθηνών και άνθρωποι των γραμμάτων και του πολιτισμού, όπως ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου, ο Παύλος Νιρβάνας, ο Γιάννης Βλαχογιάννης κ.ά.

Φορείς της Ορθόδοξης Παράδοσης, λοιπόν, ο Άγιος Νικόλαος Πλανάς, ο λειτουργός του Υψίστου, και ο άγιος των γραμμάτων μας Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, με την απλότητα, την ταπεινότητά τους και τον θερμουργό τους ζήλο, αποτύπωσαν το δικό τους ίχνος στον πολιτισμό της Αθήνας της περιόδου 1880-1925. ☺

ΔΙΑΡΡΗΞ ΚΟΥΜΠΑΡΙΟΥ

Ένα κανστικό ευθυμογράφημα του Γιάννη Κουτσούκου από τη μαθητική εποχή, δημοσιευμένο στις 23-3-1958 στην τότε τοπική εφημερίδα Νέα Κόρινθος. Αφορά την τακτική των τότε πολιτικών να κάνουν πολλά βαπτιστήρια για να έχουν ψήφους. Περιλαμβάνεται στο νέο βιβλίο των ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΑ ΠΕΖΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ.

Περιοδείες, ρητορείες, ψευτούποσχέσεις και σκοτούρες έχουν και πάλι τὸν καιρό τους. Διασπέρονται οι πατέρες του ἔθνους στὶς ἐπαρχίες τους κι ἀρχίζουν τὰ γνωστὰ παραμύθια. Ἐπιστρατεύουν ταξί, πληρώνουν ἀφοσιωμένους, ἔξαγοράζουν στῆλες τοῦ Τύπου καὶ βάλλονται ποιὸς

θὰ ξεπεράσῃ τὰ μεγάφωνα σὲ δράση. Δέχονται κολακείες, χαρίζουν εὐχές, πιάνουν φιλίες, χαιρετοῦν διὰ χειραψίας γνωστούς κι ἀγνώστους καὶ μπορεῖ σὲ λίγες κιόλας μέρες να βαφτίσουν καὶ πενήντα βαφτιστήρια. Ἐποχή πού βρίσκεις νουνούς. Φτάνει νάχης ντουζίνες παιδιά καὶ κά-

Θε μέρα θα κτυποῦν τὴν πόρτα σου πρόσωπα ἐπίσημα.

«Νὰ τὸ βαφτίσω, κ. Ἀντρεάδη;»

«Ἐύχαριστως, κ. Βουλευτά.»

Κι ή ύπόθεσις ἔληξε. Το κουμπαρίλικι θεσπίσθηκε. Ή ψῆφος ἔξασφαλίστηκε. Τὶ ἄλλο θέλουμε; Κουμπάροι μέχρι τὴν ὥρα τῶν ἐκλογῶν. Ἐπειτα ὁ μὲν στὴ Βουλὴ, ὁ δὲ στὸ σπίτι του. Στὶς ἐπόμενες θὰ τὸ ξαναθυμηθοῦμε τὸ κουμπαρί καὶ θ' ἀρχίσουν πάλι τ' ἀγκαλιάσματα.

«Πόσο μεγάλωσε το βαφτιστῆρι, κουμπάρε!» Έχω νὰ τὸ δῶ τέσσερα χρόνια, μὰ τὸ θυμόμουν πάντοτε. Καὶ δὲν μοῦ τῷφερες καμμιά βόλτα σπίτι. Τὸ συμπαθῶ πολὺ.

«Μὰ τὶ λές, κουμπάρε μου, ἀφοῦ ἥλθαμε στὴν Ἄθηνα πέρσυ, ὅταν ἀρρώστησε, καὶ σὺ μᾶς εἴπες πῶς ἔχεις δουλειά. Δὲν τὸ θυμᾶσαι; Τὶ ἀγαπολογᾶς τώρα;»

Ο κ. Βουλευτής σκέπτεται παραξενεμένος καὶ ἀκίνητος σὰ νἄπεσε κεραυνός. Αὐτὸ δὰ δὲν τὸ περίμενε.

«Πότε, κουμπάρε μου;» ρώτησε.

«Νὰ, τότε πούχες παραγγείλει στὴν ὑπηρέτρια νὰ μὴ δεχθῇ ἐπισκέπτας καὶ μᾶς ἔδιωξε.»

«Ἐσᾶς;»

«Ναι, ἐμᾶς.»

«Βρὲ, τὴν ἀφιλότιμη! Λάθος! Λάθος, κουμπάρε. Δὲν θᾶξερε πῶς εἴσαστε... σεῖς. Θὰ σᾶς πῆρε γιὰ ἄλλους φίλους. Δὲν μπορεῖ. Καὶ γιατὶ δὲν τηλεφώνησες;»

«Πῶς; Δεν σοῦ τηλεφώνησα;»

«Ἐμένα;»

«Ναι. Καὶ δὲν καλοπρόφτασα νὰ συστηθῶ, «ἐδῶ ο κουμπάρος σου...», μοῦ τῷκλεισες ἀμέσως ξεφωνίζοντας «κουμπαριλίκια θάχουμε τώρα;».

«Γιατὶ δὲν μούλεγες πρῶτα τὸ ὄνομά σου;» Έχω τόσους κουμπάρους, δόσους δὲν θυμᾶμαι. Μὰ σένα σ' ἔχω ξεχωριστά. Σὲ ζέρω. Ἐξ ἄλλου διαθέτεις καὶ σαράντα ψήφους. «Ἐτσι;»

«Φτάνει. Κατάλαβα, κουμπάρε. Εἶχα ἀκούσει μέχρι τώρα πῶς οἱ βουλευτὲς χωρίζουνε κουμπάρους, τώρα ὅμως μαθαίνω πῶς καὶ οἱ κουμπάροι χωρίζουν βουλευτές.»

«Πάει πολὺ, κουμπάρε, δὲν νομίζεις;»

«Καθόλου, γιατὶ εἴναι ἀλήθεια. Μιὰ φορὰ μὲ ξεγελάσατε. Κοροϊδίες θάχουμε; Σοῦ τὸ κόβω. Δὲν σὲ ψηφίζω. Θὰ πᾶς για βροῦβες φέτο. Εἶσαι ψεύτης. Μάλιστα!»

Σε κάθε ἄλλη περίπτωσι ὁ κ. Βουλευτής θᾶδινε τὴν πληρωμὴ. Μὰ τώρα; Τώρα πούχε τὴν ἀνάγκη, τὰ νεῦρα τάπνιξε μὲ μὰ ἐλπίδα, μήπως ξαναποκτήσῃ «τὸ ἀπολωλός». Μὰ ὅσο συγκρατιόταν τοῦτος, τόσο ὁ ψηφοφόρος ἔβριζε.

Ἀπελπίστηκε. Μὲ μια ἀπότομη κίνησι κράτησε τὴν φουρτοῦνα του καὶ ξεστόμισε κοφτά: «Καὶ ποιὸν θὰ ψηφίσης;»

«Ἐκεῖνον ποὺ κοιτάει ὅχι μόνο γιὰ μᾶσα ἀλλὰ καὶ γιὰ βαφτιστῆρι.»

«Ποιὸς εἰν' αὐτός;»

«Σοῦ τόπα.»

«Μὰ τέτοιος πολιτικός δὲν ὑπάρχει, κουμπάρε, σήμερα.»

«Ε! γι' αὐτὸ καὶ γω θὰ ψηφίσω κεῖνον, ποὺ δὲν ὑπάρχει, ἀφοῦ σεῖς καταντήσατε ὅλοι σας νὰ μὴν ὑπάρχουντε. Κάνω κακό; Οχι. Ἄν δὲν σείχα κουμπάρο, θὰ σὲ ψηφίζα ὅχι ἄπαξ ἀλλά δις καὶ τετράκις. Τώρα ὅμως σὲ ψηφίζω καμμιά. Καλὰ δὲν κάνω; Κέφι μου. Ντροπή σας!»

Ο κ. Βουλευτής ἔφυγε μὲ σκυφτό κεφάλι. Ἀφιλότιμος θεσμός το κουμπαρίλικι, σκέφθηκε. Τὶ ἀπιστοὶ ποὺ κατήντησαν οἱ φίλοι του οἱ κουμπάροι. Τὸν πρόδωσαν. Τὴν ἔπαθε.

Καὶ δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ πῶς προδότης ἦταν ὁ ίδιος. ◎

Φωτογραφία: Από την εκδήλωση της 3ης Φεβρουαρίου

Λάμπρου Ιω. Παπανικολάου: Ο πράος και ταπεινός ποιμένας παπα-Σταμάτης Σίνης

Το βιβλίο αφιερώνεται από τον συγγραφέα «στους αγαπημένους πατέρες και διαδόχους του π. Σταμάτη και ιδιαιτέρως στους αγαπητούς και πολυσέβαστους Αρχιμανδρίτη Νεκτάριο Βιτάλη και πρωτοπρεσβύτερο Ιωάννη Γκίνη, οι οποίοι τον αγάπησαν πολύ και συμπαραστάθηκαν ποικιλοτρόπως στην οικογένειά του».

Ο κ. Λάμπρος Παπανικολάου, αν και δε γνώρισε ποτέ τον βιογραφούμενο ιερέα (γεννήθηκε πέντε χρόνια μετά τον θάνατό του), ως άνθρωπος που από μικρό παιδί διακονούσε στον Ι. Ναό Αγ. Δημητρίου Κερατέας άκουγε από πολλούς αξιόπιστους ανθρώπους που τον γνώρισαν για την άγια ζωή του και θέλησε να ξαναζωντανέψει στους συγχρόνους του την άγια μορφή του και οι νεότεροι να τον γνωρίσουν περισσότερο και καλύτερα, αφού «η ανάμνηση και μόνο της ζωής άγιων και ενάρετων ανθρώπων μάς προσφέρει μεγάλη ωφέλεια».

«Άπτει ως λύχνον ο Θεός ιερέα και τίθησιν επί λυχνίαν της εαυτού φωτοφόρου καθέδρας, ίνα εξαστράπτει φωτισμόν τη Εκκλησία και δογμάτων και πράξεων σκότους απηλλαγμένων, όπως ορώντες οι λαοί τας ακτίνας της ζωτικής λαμπτδόνος, προς εκείνας ευθύνωνται και τον Πατέρα των φώτων δοξάζωσιν» (Ισίδωρος Πηλουσιώτης).

Στο βιβλίο του ο συγγραφέας αφηγείται τη ζωή του παπα-Σταμάτη από τη γέννηση ως τον θάνατό του, με πραγματικά περιστατικά που συνέλεξε από αφηγήσεις κατοίκων της Κερατέας, συμμαθητών και φίλων του.

Ο παπα-Σταμάτης Σίνης γεννήθηκε το 1928 στην Κερατέα Αττικής από γονείς ευσεβείς και από πολύ μικρός αφοσιώθηκε στην Εκκλησία, προσφέροντας διάφορες υπηρεσίες. Μελετούσε ιερά βιβλία και βίους αγίων, και γοητεύτηκε από την ιδέα της προσφοράς και της θυσίας για τον Χριστό και το Ευαγγέλιο. Αγάπησε το ευλογημένο ράσο και αποφάσισε να γίνει παπάς, παρόλο που ήξερε ότι η επιλογή του δε θα του πρόσφερε οικονομικά οφέλη. Την εποχή αυτή, που τον κατέκαιε η δίψα του Θεού, σύχναζε στην εκκλησία και παρακολουθούσε τις διάφορες τελετουργίες με ανυπόκριτη ευλάβεια. Από πολύ μικρό παιδί έχασε τον πατέρα του και η καλή του μητέρα πέρασε πολλές δυσκολίες για να αναθρέψει τον Σταμάτη και τον μικρότερο αδελφό του. Σε τόσο μικρή ηλικία ο μικρός Σταμάτης υπήρξε πολύ καλός μαθητής, παρόλο που τις ελεύθερες ώρες του εργαζόταν σε ένα «τουβλοκάμινο» της περιοχής του! Όταν τέλειωσε το δημοτικό σχολείο, η μητέρα του προβληματίζοταν αν έπρεπε να τον στείλει στο γυμνάσιο και πώς θα αντιμετώπιζε τα έξοδα που χρειάζονταν. Τότε ένας ευλογημένος άνθρωπος της πρότεινε να τον στείλει στην Εκ-

κλησιαστική Σχολή της Κορίνθου (τότε λεγόταν Ιεροδιδασκαλείο), αφού έτσι θα μπορούσε να ικανοποιήσει και το όνειρό του να γίνει παπάς. Προθυμοποιήθηκε κιόλας να αναλάβει ο ίδιος τα έξοδά του. Στη Σχολή οι επιδόσεις του ήταν πολύ καλές και ο ζήλος του για την ιεροσύνη γινόταν όλο και πιο δυνατός. Εκείνα τα χρόνια μάλιστα είχε τη μεγάλη ευλογία να ταξιδέψει μαζί με τους συμμαθητές του στο Άγιο Όρος και να ακούσει από σοφούς ασκητές για το ύψος και την αξία της ιεροσύνης.

Αφού υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία, νυμφεύθηκε και με τη σύζυγό του απέκτησαν δύο παιδιά.

Τον Απρίλη του 1954 χειροτονήθηκε διάκονος και λίγο αργότερα ιερέας. Προτίμησε να διοριστεί στον ταπεινό ναό του Αγ. Δημητρίου Κερατέας, παρόλο που ο Μητροπολίτης Αττικής τού είχε προτείνει το Ιερό Προσκύνημα της Ανάστασης του Χριστού στα Σπάτα! Αντί της προσοδοφόρας διακονίας είχε αγαπήσει τη σταυρική. Αντί για τον χρυσό, αγάπησε τον Χριστό. Στάθηκε κοντά στο ποίμνιό του και το υπηρέτησε με ειλικρίνεια, ανιδιοτέλεια, αγνότητα και άκρα αυταπάρνηση σε καιρούς δύσκολους. Ήταν αγαθός, πράος, συγκαταβατικός, άδολος και αγνός, και προπάντων αφιλοκερδής. Αγαπούσε τους συνεφημερίους του και αφοσιωνόταν στον λαό του Θεού. Συνέπασχε με αυτούς και τους συντρόφευς στα προβλήματά τους μέχρις αυτοθυσίας, χωρίς να περιμένει ανταπόδοση. Ιδιαίτερη αγάπη έτρεφε στα παιδιά. Επισκεπτόταν το σχολείο της Κερατέας, συζητούσε και έπαιζε με τα παιδιά, τα καλούσε στα κατηχητικά και έκανε διάφορες δραστηριότητες μαζί τους (δεντροφυτεύσεις, εκδρομές, παιχνίδια κ.ά.). Η φιλανθρωπία του υπήρξε παροιμιώδης και η καλοσύνη του ανεξάντλητος ποταμός. Όλοι οι πενθούντες και οι πονεύεντοι έβρισκαν παρηγοριά κοντά σ' αυτόν τον καλό Σαμαρείτη, που φρόντιζε, πάσχιζε, μοχθούσε για το καλό όλων. Μια φορά είχε σηκώσει στα χέρια του για να την πάει σπίτι της μια γνωστή του ηλικιωμένη που δυσκολεύοταν να περπατήσει!... Άλλες φορές βοηθούσε στις αγροτικές εργασίες φτωχούς ενορίτες του και το βράδυ γύριζε κατάκοπος σπίτι του, αρνούμενος να ανεβεί στο κάρο, παρ' όλα τα παρακάλια των αγροτών. Ολόκληρο το βιβλίο είναι γεμάτο από περιστατικά που δείχνουν τις αρετές του.

Στην εκτέλεση της αποστολής του, όμως, διήλθε μέσα από πολλές και μεγάλες δοκιμασίες. Ο άτεγκτος θηικός χαρακτήρας του είχε δημιουργήσει πολλούς ενθουσιώδεις φίλους αλλά και κάποιους εχθρούς, που από ζήλια και φθόνο άσκησαν κρυφή πολεμική εναντίον του. Ψευδαδελφοί, με άδικες κατηγορίες, προσπάθησαν να αμαυρώσουν την πολύ καλή εικόνα του ως ανθρώπου και ως λειτουργού του Θυσιαστηρίου.

Οι δοκιμασίες του δεν είχαν τελειωμό, εκείνος όμως όλους αυτούς τους πειρασμούς τους συγχωρούσε. Πρό-

τυπό του είχε τον Άγιο Νεκτάριο, που τόσα είχε υποστεί από τις κακολογίες και τις ψευδείς κατηγορίες. Τις αντιμετώπιζε με υπομονή, καρτερία και μαχητικότητα, έχοντας ως όπλο την αλήθεια, σύμφωνα με τα λόγια της Σοφίας Σειράχ: «Έως θανάτου αγώνισαι υπέρ της αληθείας και Κύριος ο Θεός πολεμήσει υπέρ σου» (Σειρ. 4, 28). Πήγαινε στην Καμάρια, στο προσκύνημα του Αγίου, να ζητήσει τη βοήθειά του. Εκεί γνώρισε τον πρόσφατα κοιμηθέντα Νεκτάριο Βιτάλη, νεαρό αρχιμανδρίτη τότε, ο οποίος του τόνισε ότι «η απέραντη υπομονή του Αγίου και η συγχώρηση των συκοφαντών του τον αγιοποίησαν».

Ήλθε πια η ώρα που ο Θεός θέλησε να τον λυτρώσει από τα βάσανα και να τον πάρει κοντά του. Αποφασίστηκε η μετάβασή του στο Λονδίνο για νοσηλεία με έξοδα της Μητρόπολης Αττικής. Στις 16 Ιανουαρίου, σε ηλικία μόλις 42 ετών, ο Θεός Τον κάλεσε κοντά του, λυτρώνοντάς τον από τα βάσανα.

Έτσι τέλειωσε η σύντομη αλλά μαρτυρική διακονία του παπα-Σταμάτη, που «η οσιακή ζωή του αποτέλεσε ψυχοσωτήριο παράδειγμα και πνευματικό εγερτήριο για τη ναρκωμένη εξαίτιας της αμαρτίας εποχή μας». Ας είναι αιώνια η μνήμη του.

Με αυτό το βιβλίο ο συγγραφέας εκπλήρωσε το χρέος του προς τον πράο και ταπεινό ποιμένα του χωριού του. Κι όσα έγραψε είναι όλα αληθινά. Το μαρτυρούν άλλωστε όλοι αυτοί που ήταν παρόντες στα γεγονότα και έζησαν κοντά του σε όλη την περίοδο της διακονίας του. «Ο μακαριστός ιερέας, με τη χάρη του Θεού, είχε κερδίσει τις καρδιές όλων, γιατί είχε βάλει σκοπό της ζωής του να ζει για την Εκκλησία και όχι να ζει από την Εκκλησία».

Αξίζουν συγχαρητήρια στον συγγραφέα, που μας έδωσε ένα ολοκληρωμένο πορτρέτο αγιότητας ενός ταπεινού λευίτη, ένα παράδειγμα για μίμηση από όλους μας. ☺

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ 2018

ΑΓΝΩΣΤΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ	15,00 €	ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	20,00 €	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΟΣ	20,00 €
ΑΓΝΩΣΤΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ	20,00 €	π. ΚΑΒΑΛΛΙΕΡΑΤΟΣ ΦΩΤΙΟΣ	100,00 €	π. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΑΝΑΓ.	50,00 €
ΑΓΝΩΣΤΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ	20,00 €	ΚΑΛΑΝΤΖΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	20,00 €	π. ΠΑΠΑΣΠΗΛΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	15,00 €
ΑΓΝΩΣΤΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ	30,00 €	ΚΑΛΛΑΡΑΣ ΜΙΧΑΗΛ	20,00 €	π. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	20,00 €
ΑΓΝΩΣΤΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗ	50,00 €	ΚΑΜΠΥΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	20,00 €	ΠΑΠΑΧΕΙΜΩΝΑΣ ΣΤ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	20,00 €
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	20,00 €	π. ΚΑΝΑΒΑΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	40,00 €	ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗΣ	20,00 €
ΑΝΔΡΙΟΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	20,00 €	ΚΑΡΔΙΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	20,00 €	ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΚΟΣ	30,00 €
ΑΝΘΙΜΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	20,00 €	ΚΑΡΣΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	50,00 €	ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	20,00 €
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	30,00 €	π. ΚΑΤΣΟΥΛΩΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	30,00 €	ΠΙΣΙΜΙΣΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	20,00 €
π. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	20,00 €	ΚΟΚΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	30,00 €	ΠΛΑΚΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	20,00 €
ΑΧΑΜΝΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	20,00 €	ΚΟΡΚΟΝΤΖΗΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20,00 €	ΠΟΛΙΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20,00 €
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20,00 €	ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	20,00 €	ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	20,00 €
ΒΕΛΛΙΝΙΑΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	20,00 €	π. ΚΟΡΡΕΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	20,00 €	ΠΟΡΤΕΛΑΝΟΣ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ	20,00 €
ΒΙΝΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	20,00 €	π. ΚΟΥΡΟΣ ΠΑΝ.	20,00 €	ΠΡΙΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	20,00 €
ΒΛΑΣΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20,00 €	π. ΚΡΟΝΤΗΡΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	20,00 €	ΣΕΡΜΙΕΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20,00 €
ΒΟΥΡΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	30,00 €	ΛΕΚΚΟΣ ΠΡΙΑΜΟΣ	20,00 €	ΣΗΦΑΚΑΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	30,00 €
ΓΑΛΑΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	20,00 €	ΛΕΝΤΖΙΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ	30,00 €	π. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	50,00 €
ΓΑΡΜΠΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	20,00 €	π. ΛΙΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	50,00 €	ΣΟΥΛΗ ΙΩΑΝΝΑ	20,00 €
π. ΓΕΩΡΙΟΣ ΚΟΚΟΣΙΟΥΛΗΣ	15,00 €	ΛΙΟΤΣΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	20,00 €	π. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	20,00 €
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20,00 €	ΜΑΝΔΑΡΑΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	20,00 €	ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	50,00 €
ΓΚΟΥΒΙΤΣΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	20,00 €	ΜΑΡΙΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	20,00 €	ΣΤΑΥΡΟΥ ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ	20,00 €
π. ΓΡΥΛΛΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	15,00 €	ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	15,00 €	ΤΖΑΒΕΛΛΑΣ ΦΩΤΗΣ	20,00 €
ΔΕΔΕΣ ΣΠΥΡΟΣ	30,00 €	ΜΑΤΑΚΙΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	20,00 €	ΤΣΑΚΑΛΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ	20,00 €
ΔΕΥΤΕΡΑΙΟΥ ΜΑΡΙΑ	50,00 €	ΜΑΥΡΟΔΗΜΟΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	20,00 €	ΤΣΙΑΡΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ	20,00 €
ΔΙΟΝΥΣΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	20,00 €	ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΠΕΡΙΚΛΗΣ	30,00 €	ΤΣΟΒΙΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	20,00 €
ΖΑΚΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	20,00 €	ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	40,00 €	π. ΤΣΩΝΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	20,00 €
ΖΑΜΑΡΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	30,00 €	ΜΕΣΣΗΝΙΩΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	50,00 €	ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΚΟΣ	20,00 €
ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	50,00 €	ΜΗΤΡΟΠ. ΗΛΕΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ	50,00 €	π. ΦΙΦΛΗΣ	20,00 €
ΘΑΝΟΥΚΗΣ ΗΛΙΑΣ	20,00 €	ΜΠΙΚΟΥΛΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	100,00 €	ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20,00 €
ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	50,00 €	ΞΕΝΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ	20,00 €	π. ΧΑΛΚΙΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	50,00 €
ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	15,00 €	ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	20,00 €	π. ΧΑΛΚΙΑΣ ΠΑΝ.	20,00 €
π. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	20,00 €	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	30,00 €	π. ΧΡΥΣΙΚΑΚΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	20,00 €
I.M.ΚΑΡΑΚΑΛΗΣ,		ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΩΤΗΣ	20,00 €	ΨΥΧΟ ΣΠΥΡΟΣ	20,00 €
ΚΑΡΑΚΑΛΛΗΝΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ	20,00 €	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20,00 €	ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	100,00 €

Να τα πούμε;

Πινελιές σε σκούρο φόντο

Άδει ο Κώστας Μπιλίρης

Νατοϊκός αξιωματικός μάς διαβεβαίωσε πως οι Αμερικανοί μπορεί να είναι φιλότουρκοι, αλλά όχι ανθέλληνες.

– Το ξέρουμε. Δίνουν μόνο τα νησιά στους Τούρκους και όλο το δίκιο σ' εμάς.

Μια ομάδα Βέλγων επιστημόνων υποστήριξε πως τα ζώα όχι μόνο γρυλίζουν, αλλά και μιλούν μεταξύ τους.

– Έχω την περιέργεια. Ένας λέοντας Αφρικανός και μια λεάινα Αμερικάνα σε ποια γλώσσα θα συνεννοηθούν μεταξύ τους; Όχι πως σκέπτομαι ν' ανοίξω φροντιστήριο λεόντειων γλωσσών!

Ένας νέος βιογράφος του Χίτλερ μάς πληροφορεί ότι χιλιάδες ερωτικές επιστολές είχαν σταλεί στον Φύρερ.

– «Το μουστάκι σου να πιάσω κι ό, τι έχω ας το χάσω...»

«Εμείς οι Νεοέλληνες συνδέσαμε τον Θεό με την επιτυχία, με το βόλεμα και την καλοπέραση», είπε ένας ιερωμένος στην τηλεόραση. Κι αυτό φαίνεται, λέει, από τα πολλά υλιστικά πράγματα που του ζητάμε.

– Σωστό. Τι αναφωνούμε σε περίπτωση ευημερίας; «Είδαμε κι εμείς Θεού πρόσωπο».

Σύμφωνα με μια έρευνα, το 88% των ανθρώπων προδίδεται σε ό, τι οραματίστηκε και προγραμμάτισε.

– Συμπέρασμα: Σπάνια μπορείς να έχεις αυτό που θέλεις. Μάθε να θέλεις αυτό που μπορείς να έχεις.

Ένα μανεκέν δήλωσε: η ομορφιά είναι σαν την αλήθεια.

– Με κάποια διαφορά. Η αλήθεια είναι πάντα όμορφη. Δεν ξέρω αν η ομορφιά είναι πάντα αληθινή.

Με χιλιάδες εποχιακούς υπαλλήλους στο μέλλον θα προφυλάξει η πολιτεία τα δάση, όπου κι αν φτάσει η δαπάνη.

– Τέρμα η ανεργία. Στο μέλλον οι μισοί Έλληνες θα βάζουν φωτιές και οι άλλοι μισοί θα πληρώνονται για να τις σβήνουν.

Απορία ενός Αλβανού που μαθαίνει ελληνικά: «Όταν βγάζω κάποιου τα δόντια, τον ξεδοντιάζω. Όταν βγάζω κάποιου τα μαλλιά, τον ξεμαλλιάζω. Όταν βγάζω κάποιου τα μάτια, τι κάνω; Τον ξεματιάζω;»

– Αν αποφύγει και τα τρία, η απορία θα αποδειχτεί περιττή. Όμως ποιος του είπε να μάθει ελληνικά με αλβανικές συνήθειες;

Μην έχουμε ξενοφοβία και εχθρότητα για τους ξένους. Η παροιμία λέει: «Άμα έχουμε καλή διάθεση, χίλιοι καλοί χωράνε».

– Σημασία έχει ποιος πληρώνει τα κοινόχρηστα.

Ινδική παροιμία σε ελεύθερη απόδοση: «Ο διάλογος είναι πηγή που ρέει. Η σιωπή, τις περισσότερες φορές, είναι μια στέρνα επικίνδυνη».

– Συμπέρασμα: Μιλήστε. Βρείτε όμως και κάτι να πείτε.

«Το κάπνισμα βλάπτει σοβαρά την υγεία».

– Ένα μήνυμα σοβαρό, που οι περισσότεροι το παίρνουν στ' αστεία.

Εν εκκλησίαις ευλογείτε τον Θεόν.

– Δε θα αρνηθεί βεβαίως να τον ευλογήσουμε και στο ύπαιθρο.

Διάλογος με μια έντιμη οβίδα:

– Καλά, σε αποσύρουν κι εσύ χαμογελάς;

– Όχι, θα κάτσω να σκάσω.

Ο Εδμόνδος Τέρι, ένας Αυστριακός προαγωγός, κέρδισε μέσα σε λίγα χρόνια διακόσια εκατομμύρια ευρώ, εκδίδοντας καλλονές από κράτη του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού.

– Αυτός ο Τέρι δεν έχει ταίρι.

Ως γνωστόν, η Αγία Γραφή δεν αναφέρει βρικόλακες. Ένας δημοσιογράφος σε μεγάλο τηλεοπτικό κανάλι αναρωτήθηκε ποιος τον γέννησε.

– Απλό. Πατέρας του ο φόβος, μητέρα του η άγνοια.

Δεν υπάρχει μέρα να μην εμφανιστεί σε κάποιο τηλεοπτικό παράθυρο, να μην αγριέψει, να μην κατηγορήσει και να μη βγάλει τα απωθημένα της η Λιάνα Κανέλλη.

– Και τόσο πολύ που αναρωτιέσαι! Γιατί λέγεται Λιάνα Κανέλλη και όχι Λιάνα Κανάλη;

Παρότι ο Θεός έκανε τον άνθρωπο κατ' εικόνα και ομοίωσιν, κοίτα χάλια που έχουμε! Σκέψου να έκανε ο άνθρωπος τον Θεό κατ' εικόνα και ομοίωσιν ανθρώπου...

Με την ευκαιρία, να προσφέρω και μερικές συμβουλές. Όποιος δρα μεθοδικά, «βάζει το νερό στ' αυλάκι». Το αυλάκι είναι ταυτόσημο με το χαντάκι. Όμως άλλο αυλακώνομαι και άλλο χαντακώνομαι.

Ο άνθρωπος και ο ποταμός δεν είναι ποτέ ίδιοι. Τον ποταμό τον αλλάζει το νερό, τον άνθρωπο οι διαθέσεις των άλλων.

Όταν δεν ξέρεις τι θέλεις, θα σου το πουν οι εκμεταλλευτές σου. Όταν δεν ξέρεις τι έφαγες, θα σου το πει το στομάχι σου.

Μια τελευταία είδηση. Στη Μαδαγασκάρη, ένα δελφίνι έσωσε δυο ανθρώπους που είχε αναποδογυρίσει η βάρκα τους. Η ανθρωπιά δεν είναι μόνο ιδιότητα του ανθρώπου... ☺

Μεγαλοβδόμαδο στο χωριό

Του Γιώργου Φωτόπουλου

Κυριακή των Βαΐων

«Πάρε βάγια, μάνα Μάρω, ψήσε μας τον μπακαλιάρο
Και την άλλη Κυριακή, τρώμε σουβλιστό αρνί».

Οι χωριανοί επιστρέφουν με καλοσύνη από την εκκλησία στο σπίτι κρατώντας κλαδί βάγιας στο χέρι. Η μάνα γυρίζει βιαστικά. Χτυπά με το βαγιόκλαδο τα παιδιά της στο κεφάλι και εύχεται: «Και του χρόνου, γιε μ', και του χρόνου, κόρη μ'!» Τα παιδιά φιλούν το χέρι της μάνας και ανταποδίδουν την ευχή: «Και του χρόνου, μάνα μ'!»

Η μάνα ανασκούμπωνται για να προλάβει τις δουλειές του σπιτιού. Να ξαρμυράνε τον μπακαλιάρο, να κόψει τη σαλάτα, να τηγανίσει, να πάει ένα πιάτο στην πεθερά της με φαΐ, μέρα που είναι σήμερα... Οι άντρες τραβάνε για το καφενείο, να πιούνε τον καφέ τους και να πάξουν την πρέφα τους. Απόψε τέρμα τα χαρτιά. Στα καφενεία κρεμάνε τη φάτνη για όλη τη Μεγαλοβδομάδα. Απόψε στην εκκλησία βγαίνει ο Νυμφίος: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...»

Μεγάλη Δευτέρα

Το σχολείο έκλεισε. Τα παιδιά είναι όλη μέρα στο σπίτι και πεινάνε συνέχεια... Η νηστεία τα έχει ξελιγώσει. Τα στραγάλια και τα καρύδια με ψωμί δεν τα χορταίνουν. Βλέπουν το τυρί στην τσαντίλα ολοστρόγγυλο και τρέχουν τα σάλια τους. Όμως το μάτι της γιαγιάς είναι άγρυπνο. Αλιμόνο σ' αυτόν που θα τολμήσει να αρτυθεί! Γ' αυτό φεύγουν για παιχνίδι στις αλάνες.

Απόψε στην εκκλησία ο παπάς θα πει την παραβολή για τις δέκα παρθένες. Μη μείνωμεν έξω του νυμφώνος, αδελφοί...

«Τον νυμφώνα σου βλέπω, Σωτήρ μου, κεκοσμημένον...

Λάμπρυνόν μου την στολήν της ψυχής, φωτοδότα και σώσον με...»

Μεγάλη Τρίτη

Αρκετή κατάνυξη απόψε. Στην εκκλησιά θα ψάλουν το τροπάριο της Κασσιανής για την αμαρτωλή γυναίκα: «Κύριε, η εν πολλαίς αμαρτίαις περιπεσούσα γυνή...»

Την ιστορία της Κασσιανής την άκουσαν τα παιδιά στο σχολείο: Το βασιλόπουλο του Βυζαντίου, ο Θεόφιλος, την ξεχώρισε ανάμεσα σε όλες τις αρχοντοπούλες της χώρας για σύζυγό του και βασίλισσα την ομορφότερη απ' όλες, την Κασσιανή. Θέλοντας όμως να δει αν είναι τόσο έξυπνη, όσο ήταν όμορφη, της είπε εκείνη την περίφημη κουβέντα: «...ως άρα εκ γυναικός ερύν τα φαύλα», εννοώντας την Εύα με το προπατορικό αμάρτημα. Η Κασσιανή, χωρίς να διστάσει καθόλου, απάντησε πως και «εκ γυναικός πηγάζει τα κρείττω», εννοώντας την Παναγία. Ο Θεόφιλος όμως νόμιζε πως η γυναίκα δεν μπορεί να είναι εξυπνότερη από

τον άνδρα, προσεβλήθη και διάλεξε τη Θεοδώρα. Η Κασσιανή κλείστηκε σε μοναστήρι και ο Θεόφιλος, μετανιωμένος και ερωτευμένος, έψαχνε σε όλη τη ζωή να τη βρει...

Μεγάλη Τετάρτη

Ο Χριστός βρίσκεται στο σπίτι του τελώνη Σίμωνα του λεπρού. Το έμαθε μια αμαρτωλή γυναίκα, η πόρνη, πήρε ένα πολύτιμο μύρο και ήρθε, γονατισμένη, να αλείψει τα πόδια του Κυρίου. Το απόγευμα ο παπάς κάνει ευχέλαιο, για ταφή των ασθενειών και συγχώρηση των αμαρτιών.

Αναβρασμός στον παιδόκοσμο του χωριού. Αύριο θα μεταλάβουν και πρέπει να φιλήσουν το χέρι του νονού, της νονάς, των θείων, των θειάδων, του παππού, της γιαγιάς. Αύριο το πρωί της μάνας και του πατέρα, της δασκάλας και του δασκάλου, αν είναι στην εκκλησιά.

Μεγάλη Πέμπτη

Μέρα γεμάτη ασχολίες: ψήσιμο κουλουριών, βάψιμο αυγών. Οι κοπέλες μάλιστα που θα στείλουν αυγά στον αγαπημένο τους σε μεταξωτό μαντίλι πρέπει να προσέξουν στο πλούμισμα. Το μαντίλι θα επιστραφεί με χαλβά ή με άλλο δωράκι (δαχτυλίδι ή βραχιόλι), σημάδι πως τα αυγά και τα αισθήματα αγάπης είναι καλοδεχούμενα και αμοιβαία. Αν επιστραφεί με χυλόπιτα, πού να βγει η κοπέλα στο πανηγύρι της Λαμπροτρίτης, στον Αϊ-Χαράλαμπο. Θα βονίξει όλο το χωριό.

Το βράδυ τα Δώδεκα Εναγγέλια. «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου ο εν ύδασι την γην κρεμάσας».

Μεγάλη Παρασκευή

Τα παιδιά γυρίζουν τα σπίτια λέγοντας τα Πάθη του Χριστού:

«...Σήμερα μαύρος ουρανός, σήμερα μαύρη μέρα... Σταυρέ μου, γείρε χαμηλά, γείρε για να σι φτάσου, Να σε φιλήσω, γιόκα μου, όσου να σι χουρτάσου... Άντε, μανούλα μ', στο καλό κι διαφουρά δεν έχεις... Βάλε κρασί μες στο γυαλί κι αφρό του παξιμάδι Κι κάτσε να με καρτερεί του Σάββατου του βράδυ...»

Οι κοπέλες μαζεύουν λουλούδια για τον Επιτάφιο. Τα παιδιά θα ψάλουν το βράδυ τα εγκώμια. Η καμπάνα βάφει μαύρο τον αγέρα:

«Ω γλυκύ μου έαρ,
Γλυκύτατόν μου τέκνον,
Πού έδυ σου το κάλλος».

Μεγάλο Σάββατο

Προετοιμασία της μεγάλης γιορτής. Ο πασχαλινός αμνός έτοιμος για τη σούβλα. Άλλο ψητό, καλοσφραγισμένο με ζύμη από πίτουρο για να μην ξεφύγει ίχνος μιωρωδιάς.

Μεσάνυχτα. Η καμπάνα καλεί τους χωριανούς στο πανηγύρι των πανηγυρέων. Ο νεόνυμφος Σπύρος καμαρώνει σφιγμένος στο γαμπριάτικο κοστούμι του, με τη λαμπάδα στο χέρι και την καλή του δίπλα. Έκανε τάμα να πάρει πρώτος το Άγιο Φως, να τον αξιώσει ο Κύριος να κάνει με τη γυναίκα του παιδιά. Οι άλλοι παραμερίζουν.

Βγαίνει ο παπάς στην Ωραία Πύλη: «Δεύτε λάβετε φως!» Συνεπαρμένοι από χαρά οι χωριανοί ακολουθούν το ζευγάρι.

«Την Ανάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ, άγγελοι υμνούσιν εν ουρανοίς...»

Ο χαρμόσυνος αναστάσιμος ύμνος πνίγεται μέσα στις ευχές, στα χαρούμενα ξεφωνητά, στους πυροβολισμούς, στο χτύπημα της καμπάνας.

Καλή Ανάσταση, συγχωριανοί, συμπατριώτες και φίλοι, όποιοι κι αν είστε, όπου γης κι αν βρίσκεστε! Πέστε «Χριστός Ανέστη», εχθροί και φίλοι!

Ο Αναστάς Κύριος ας αναστήσει και την ταπεινωμένη μας χώρα... ☺

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

«Δικαιοσύνην μάθετε οι ενοικούντες επί της γης» (Ησ. 26, 9)

Είναι γενική διαπίστωση ότι η δικαιοσύνη είναι αναντί-κατάστατος συντελεστής της αρμονικής κοινωνικής συμβίωσης. Σε συνδυασμό με την ελευθερία αποτελούν τα δύο βασικά αγαθά, για τα οποία οι άνθρωποι αγωνίστηκαν και αγωνίζονται μέχρις αυτοθυσίας. Από τότε που οργανώθηκαν οι κοινωνίες, οι άνθρωποι άρχισαν να διαμορφώνουν και τα νομικά πλαίσια με τα οποία καθόριζαν τις σχέσεις και τις συναλλαγές τους. Έτσι, με την πάροδο του χρόνου, άρχισαν να διατυπώνονται οι πρώτοι νόμοι, οι οποίοι εξελικτικά γίνονταν περισσότερο λεπτομερείς και πολύπλοκοι. Στο πλαίσιο της χριστιανικής βιοθεωρίας η δικαιοσύνη κατέχει κεντρική θέση, γιατί αποτελεί βασικό στοιχείο της Βασιλείας του Θεού. Στον χώρο της Εκκλησίας, ως κοινωνίας προσώπων –όχι ατόμων– «συλλειτουργούν» αρμονικά και αδιάσπαστα η αγάπη, η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η ειρήνη.

Για την Εκκλησία η δικαιοσύνη δεν κάνει κάτι το δευτερύον ή απλώς ένα από τα σημεία της διδασκαλίας της είναι βασικό στοιχείο της δομής της. Κι αυτό γιατί ο Χριστός με τη διδασκαλία και με τα έργα Του ενέταξε τη δικαιοσύνη οργανικά στο κήρυγμά Του για τη Βασιλεία του Θεού. Σε μια χριστιανική κοινωνία δεν έχει θέση καμιά μορφή αδικίας, γιατί στον χώρο της κυριαρχεί η αδελφική αγάπη και η ισότητα των μελών της: «πάντες γαρ υμείς είς ἐστε εν Χριστῷ Ιησού» (Γαλ. 3, 28). Εμπρακτη εφαρμογή των παραπάνω βρίσκουμε στην πρωτοχριστιανική κοινότητα των Ιεροσολύμων, συνεκτικός δεσμός της οποίας ήταν η κοινή πίστη στον Θεάνθρωπο Ιησού και η ομοψυχία των μελών της λόγω της αγάπης. Η Εκκλησία επισημαίνει βασικές προϋποθέσεις για την επικράτηση της κοινωνικής δικαιοσύνης:

α) η αντίληψη ότι ο άνθρωπος δε νοείται ως ιδιοκτήτης αλλά ως διαχειριστής των αγαθών

β) η ομοψυχία των πιστών νοούμενη ως δεσμός πίστης και αγάπης

γ) το κοινοβιακό πνεύμα όπως εκδηλώνεται έμπρακτα ως αδελφική συγκατοίκηση και αλληλοεξυπηρέτηση στα κοινοβιακά μοναστήρια. Είναι γνωστοί οι ανυστερόβουλοι αγώνες των μεγάλων Πατέρων της Εκκλησίας για την επικράτηση της δικαιοσύνης στην Εκκλησία και στην κοινωνία. Χαρακτηριστική είναι η επιγραμματική φράση του Μ. Βασιλείου: «ώστε τόσους αδικείς, όσους μπορούσες να βοηθήσεις» (277). Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος τονίζει: «Αν όλοι οι άνθρωποι αγαπούσαν και αγαπιούνταν, κανείς δεν θα μπορούσε να αδικήσει κανέναν» (Ρ.Ο. 61, 271).

Ο χριστιανισμός δεν είναι κοινωνικό σύστημα για να δώσει κάποια «συνταγή» επίλυσης του πολυδιάστατου κοινωνικού προβλήματος, πυρήνας του οποίου είναι η δικαιη κατανομή των μέσων παραγωγής και των προϊόντων τους. Με το ανακαινιστικό του μήνυμα όμως μπορεί να εμπνέει τους ανθρώπους εκείνους, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν αποφασιστικά στη λύση αυτού του προβλήματος. Αυτοί είναι οι χριστιανοί οικονομολόγοι, κοινωνιολόγοι, πολιτικοί, επαγγελματίες κ.ά.

Η συνειδητοποίηση της αδικίας είναι το πρώτο βήμα για να ακολουθήσουν ατομικές πρωτοβουλίες και προσπάθειες, αλλά και ευρύτερες κινητοποιήσεις και αλλαγές σε θεσμικό επίπεδο. Όλοι έχουμε χρέος να συμβάλλουμε στην προσπάθεια εξηγίανσης των κοινωνικών δομών και στην επικράτηση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η συμμετοχή μας στις δραστηριότητες της Εκκλησίας για την εξόφληση μέρους της ευθύνης και του χρέους μας προς τους πάσχοντες και αδικούμενους συνανθρώπους μας. Ποιος μπορεί να αρνηθεί τη συμμετοχή του στο προσκλητήριο της επικράτησης της χριστιανικής δικαιοσύνης στη ζωή και την κοινωνία; ☺